

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Hana Sedláčková

Kriminalistické verze

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. Jan Musil, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 14. 10. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 113 837 znaků včetně mezer.

Hana Sedláčková

V Praze dne 14. 10. 2022

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu prof. JUDr. Janu Musilovi, CSc., za jeho čas, trpělivost a cenné rady a připomínky.

Dále bych ráda poděkovala svým rodičům, celé rodině a přátelům, za jejich neutuchající podporu a důvěru, kterou mi v průběhu celého studia projevovali.

Obsah

Úvod	5
1 Pojem kriminalistických verzí	8
1.1 Systematické zařazení kriminalistických verzí.....	9
1.2 Role hypotézy v metodě kriminalistických verzí	11
1.3 Analýza definice pojmu kriminalistické verze napříč autory	12
1.4 Komparativní analýza obdobných metod kriminalistické praktické činnosti v ČR i v zahraničí.....	17
1.4.1 Behaviorální analýza	17
2 Druhy kriminalistických verzí	22
2.1 Druhy kriminalistických verzí dle sféry činnosti, v níž se uplatní	22
2.2 Druhy kriminalistických verzí dle jejich obsahu	24
2.3 Další druhy kriminalistických verzí	25
2.4 Typické verze	25
3 Tvorba kriminalistických verzí	27
3.1 Fáze shromažďování relevantního faktického materiálu.....	28
3.2 Fáze vytyčování vyšetřovacích verzí.....	31
3.3 Fáze vyvození důsledků.....	32
4 Prověрка a dokazování kriminalistických verzí	34
5 Význam kriminalistických verzí a jejich využití v praxi	38
5.1 Kazuistika	38
5.1.1 „Tělo ukryla řeka“	38
5.1.2 „Kdo vraždil na zakázku?“	41
5.1.3 „Dokonalé znásilnění...“	47
Závěr.....	52
Seznam použitých zdrojů	56
Abstrakt	58
Abstract	59

Úvod

Kriminalita je jedním z negativních společenských jevů, který se ve větší či menší míře vyskytoval a bude vyskytovat vždy a v každé společnosti. Lze považovat za všeobecně společensky přijímanou skutečnost, že úplné vymýcení kriminality je nemožné. Předním zájmem moderních států je však dostat a udržet kriminalitu v daných podmínkách na co nejnížší možné úrovni, dosahovat co nejvyšší objasňenosti spáchaných trestných činů a tyto zákonným způsobem postihovat. K těmto cílům by jim měly dopomáhat vědecké obory kriminologie, kriminalistiky a trestního práva. Aplikace poznatků z kriminologie může být účinným nástrojem při snaze o dosažení prvního z těchto cílů, a to zejména vytvářením dobré kriminální politiky a snahou o kontrolu kriminality. Využití poznatků z kriminalistiky je pak esenciálním krokem k dosažení cíle druhého, tj. schopnosti objasňovat vysoké procento spáchaných trestných činů, a tím i zprostředkovaně napomáhat prevenci ve vztahu k dalšímu páčání trestných činů.

Kriminalistika, jejíž úzkou částí se budu v této diplomové práci zabírat, je aplikovaným vědním oborem, pro který je příznačný neoddelitelný a těsný kontakt s praxí. Součástí kriminalistiky je mnoho rozmanitých metod a postupů, které jsou spojeny se specifickým předmětem kriminalistiky, jímž jsou „1. zákonitosti vzniku, trvání a zániku stop a jiných kriminalistiky relevantních informací o spáchaných trestných činech,“ a „2. zákonitosti vyhledávání, shromažďování a zkoumání stop a jiných kriminalistiky relevantních informací o spáchaných trestných činech.“¹ Kriminalistiku pak tedy můžeme ve stručnosti definovat jako vědní obor, který se zabývá objasňováním těchto dvou okruhů zákonitostí, zpracovává metody, postupy a prostředky k naplnění jejího cíle, to vše za spojujícím účelem ochrany občanů i státu před trestnou činností.

Cílem kriminalistiky jako vědní disciplíny je vytvářet a poskytovat orgánům činným v trestním řízení efektivní metody k odhalování, vyšetřování a prevenci kriminality². Kriminalistická teorie by tak měla být schopna poskytovat kriminalistické praxi účinné a zejména také aktualizované metody korespondující s nejnovějším vědeckým poznáním v jednotlivých oborech, jejichž poznatků kriminalistika využívá. Dosáhnout tohoto cíle ale může

---

¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 4

² MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 15

být vzhledem k dynamickému rozvoji některých věd, ale také moderních technologií, obtížné.³ S rozvojem věd a technologií pak souvisí i vyšší nároky na poznání objektivní pravdy a tedy i na preciznost vyšetřování a přesnost jeho výsledků.

V rámci vyšetřování trestné činnosti se kriminalisté velmi často setkávají se situací, kdy se musí pomocí složitého procesu indukce a dalších způsobů logického uvažování pokusit z prvotně nalezených stop a nashromážděných faktů vyvodit pravděpodobný průběh kriminalisticky relevantní události, při které mohlo dojít k trestnému činu či jiné formě společensky škodlivého činu, tak, aby mohli smyslupně pátrat po dalších stopách a v závěru v nejlepším případě nalézt pachatele, pro jehož usvědčení budou mít k dispozici dostatek důkazů. Je třeba vnímat, že kriminalisté se po zjištění kriminalisticky relevantní události dostávají do situace, kdy prozatím absentuje kontext celé této události, neboť se předmětná událost stala v minulosti a mohou o ní být na počátku vyšetřování vznášeny určité domněnky jen na základě prvotně nalezených stop, které zanechala v objektivní realitě, ať již materiálně, nebo ve vědomí osob. K poznání celistvého obrazu o kriminalisticky relevantní události a komplexního skutkového stavu věci jsou jim pak nástrojem, mimo jiné, právě kriminalistické verze.

Kriminalistické verze jsou tedy jednou z metod kriminalistiky, jejichž vymezením, zařazením, podstatou a druhy, tvorbou a v neposlední řadě praktickým využitím se budu v textu své práce detailně zabývat, a to zejména za pomoci obecně teoretických metod, jako je deskriptivní analýza, komparace a výklad. Na téma kriminalistických verzí konkrétně neexistuje mnoho odborných monografických prací z poslední doby, které by reagovaly na jejich vývoj a současné využití, a proto považuji za přínosné tomuto tématu věnovat hlubší pozornost.

V první části diplomové práce se zaměřím na samotné vymezení pojmu kriminalistických verzí, a to prostřednictvím jeho systematického zařazení, analýzou jeho vymezení vybranými významnými autory z oblasti kriminalistiky a dále krátkého zamyšlení o významu hypotézy pro kriminalistické verze. Za účelem dalšího zkoumání pojmu se pak v první části práce budu rovněž věnovat porovnání metody tvorby kriminalistických verzí s behaviorální analýzou jako metodou sestavování profilu pachatele.

---

³ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9. str. 9–14

Druhá část práce pak bude pojednávat o možných způsobech dělení a jednotlivých druzích kriminalistických verzí, přičemž v rámci této části bude pozornost věnována i tzv. typickým verzím.

Předmětem třetí části této práce pak bude proces tvorby kriminalistických verzí s rozebráním jeho jednotlivých fází. Tato část práce se blížeji dotkne některých praktických problémů spojených např. s rozpoznáváním relevance shromažďovaného materiálu o kriminalisticky relevantní události či řádném způsobu jeho zajištění.

V navazující části práce se pak budu věnovat problematice prověrky a dokazování verzí, jako nezbytnými součástmi práce s kriminalistickými verzemi pro jejich využitelnost v rámci trestního řízení.

Závěrečná část práce pak již bude pojata čistě prakticky a bude v ní zhodnocen význam kriminalistických verzí pro současné vyšetřovací postupy a dále popsány reálné případy z kriminalistické praxe, které budou zaměřeny na různorodé aspekty využívání metody tvorby kriminalistických verzí, ve snaze poukázat na výhody i různá úskalí její aplikace.

1 Pojem kriminalistických verzí

Na úvod mého zkoumání kriminalistických verzí jako metody kriminalistické praktické činnosti se nejprve zaměřím na vymezení samotného pojmu kriminalistických verzí. Jako v každé oblasti vědy i v kriminalistice platí, že správné vymezení a ohraničení základních pojmů je klíčovým předpokladem úspěšného zkoumání jakéhokoli předmětu. V následující kapitole se tedy zaměřím na definování pojmu, nejdříve skrze jeho systematické zařazení, následně analýzou a hodnocením definic předestřených některými autory, a dále rozebráním jednotlivých významných a rozlišujících aspektů definice. V neposlední řadě pak budu krátce věnovat pozornost srovnání podobných metod využívaných na našem území i v zahraničí, opět s cílem důsledně ohraničit pojem kriminalistických verzí.

Terminologie kriminalistická, se kterou bude v této i všech následujících kapitolách pracováno, se může v některých ohledech lišit od terminologie užívané např. v trestním právu, zejména tedy trestním právu procesním. Za nejvýznamnější považuji zmínit rozdíl mezi vnímáním pojmu „vyšetřování“. Zatímco v aktuálním pojetí trestního práva hovoříme jako o vyšetřování pouze o fázi přípravného řízení od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, v kriminalistice bývá tento pojem často vnímán širěji, a může zahrnovat i fázi, kterou v trestním právu označujeme jako „prověřování“ a tedy začínat již od zahájení úkonů trestního řízení.

Co se týká subjektů vyšetřování, lze se i v kriminalistické odborné literatuře setkat s legislativní zkratkou „orgány činné v trestním řízení“, která v současné právní úpravě zahrnuje policejní orgán, státního zástupce a soud⁴. Stejně tak se ale setkáme s termíny „vyšetřovatel“ či „kriminalista“, přičemž pojem „vyšetřovatel“ může v širším smyslu, stejně jako jemu nadřazený pojem „kriminalista“, zahrnovat pracovníka oddělení služby kriminální policie a vyšetřování, či konkrétně osobu zařazenou v rámci policejního orgánu na pozici vyšetřovatele, který vyšetřování vede.

Dalším specifickým termínem pojímám se především k pojmosloví kriminalistiky je slovní spojení „kriminalisticky relevantní událost“. S tímto pojmem je pracováno z toho důvodu, že často ve chvíli, kdy se kriminalisté prvotně setkávají s následky takové události, nejsou ještě schopni s jistotou určit, zda bude relevantní z hlediska trestního práva, tedy zda by se mohlo

---

⁴ Srov. § 12 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

jednat o trestný čin ve smyslu trestního zákona⁵, nebo by mohlo jít o méně závažnou formu protiprávního jednání, tedy přešůpek, relevantní z hlediska práva správního, nebo zda se případně vůbec nejedná o následek protiprávního činu.

1.1 Systematické zařazení kriminalistických verzí

Předtím, než je vůbec možné pojem kriminalistické verze začít definovat, je třeba jej řádně systematicky zařadit do oboru kriminalistiky, která je jako aplikovaný vědní obor zaměřena na zkoumání a objasňování zákonitostí vzniku a zániku kriminalistických stop a dalších kriminalisticky relevantních informací, jakož i na jejich vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využívání⁶. Kriminalistická věda si pak klade za cíl umožnit vypracovat vhodné metody a postupy pro praktickou kriminalistickou činnost, tak, aby kriminalisté byli schopni na základě poznatků z kriminalistiky postupovat při nalézání a vyhodnocování kriminalisticky relevantních informací správně a efektivně.

Vymezení jednotlivých metod tak úzce souvisí s cílem kriminalistiky. Z tohoto pohledu lze na kriminalistické zkoumání pohlížet jako na poznávací proces, jehož účelem je co možná nejlépe poznat kriminalisticky relevantní skutkový děj, který se odehrál v minulosti, a to tak, aby bylo umožněno na základě tohoto poznání nalézt odpovídající důkazy, o které se budou dané verze události opírat, a v návaznosti na to tak nejen opatřit tyto důkazy nutné pro prokázání viny konkrétního pachatele⁷ v trestním řízení, ale také objasnit další skutečnosti, které ke spáchání trestného činu vedly, a to v zájmu zejména prevence kriminality, ale rovněž např. pro prohloubení do budoucna užitečných poznatků o způsobech páchaní trestné činnosti.

Tento poznávací proces je pak v určitých svých rysech specifický, a to zejména s ohledem na dále popsané skutečnosti. Prvním a již výše zmíněným specifíkem je skutečnost, že skutek, který má být poznán, se odehrál v minulosti, a není tak možné jej bezprostředně sensoricky vnímat.

---

⁵ K datu vypracování práce tedy zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁶ KONRÁD, Z., a další. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-869-3., str. 9-10

⁷ Záměrně na tomto místě v souvislosti s trestním řízením nepoužívám pojem obviněného, neboť ne každý obviněný je zároveň pachatelem trestného činu a tato úvaha směřuje skutečně pouze k samotným pachatelům trestných činů.

Dalším je skutečnost, že je tento skutek definován trestním zákonem a subjekt, který jej poznává (tj. orgán činný v trestním řízení) může činit kroky vedoucí k jeho poznání pouze na základě zákona a v jeho mezích, k čemuž je vybaven stanoveným okruhem pravomocí. Stejně tak je poznávací proces limitován zákonem, pokud jde o povolené prostředky, lhůty k učinění určitých úkonů i rozsah, v jakém mohou být provedeny. Toto ovšem platí pouze za předpokladu, že kriminalisticky relevantní událost je skutečně posouzena jako trestný čin. V některých případech totiž může dojít k již zmíněné situaci, kdy orgány činné v trestním řízení dospějí k závěru, že ke spáchání trestného činu nedošlo, případně závěru, že došlo k méně závažnému typu protiprávního chování.

Dalším specifíkem jsou pak zákonitosti vzniku a zániku stop, které poznávací proces významně ovlivňují⁸. V souvislosti s druhem zkoumaných stop pak můžeme dělit metody kriminalistické praktické činnosti na metody kriminalistické techniky, které se zabývají zkoumáním stop látkových, tj. takových, které se projevují jako změna osob či věcí v objektivní realitě, a na metody kriminalisticko-taktické, které se zaměřují na stopy paměťové, které oproti stopám látkovým existují pouze ve vědomí osob⁹.

V neposlední řadě pak nelze mezi těmito specifiky opomenout protichůdné směry subjektů ovlivňujících poznávací proces, kdy naproti orgánům činným v trestním řízení, které se snaží odhalit poznávanou skutečnost co možná nejvěrněji, stojí pachatelé, případně další účastníci, kteří se jim v tom různými způsoby snaží zabránit.¹⁰

Kriminalistické verze lze základně popsat jako metodu poznání kriminalisticky relevantní události, při které orgány činné v trestním řízení vytváří a prověřují veškeré domněnky (hypotézy) o této události, ke kterým dospívají na základě dílčích znalostí, které získávají z nashromážděného materiálu, tj. stop, které kriminalisticky relevantní událost zanechala v objektivní realitě. Mohou být tedy z hlediska systému kriminalistiky zařazeny mezi metody kriminalistické praxe.

---

⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 285

⁹ SVOBODA, IVO a kolektiv. *Kriminalistika*. Ostrava : Key Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259-4. str. 30

¹⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 285-286

1.2 Role hypotézy v metodě kriminalistických verzí

Za kriminalisticky relevantní událost lze označit každou takovou událost, kterou se orgány činné v trestním řízení zabývají pro její potenciál být trestněprávně relevantním skutkem.

Často využívaným pojmem pro vymezení kriminalistických verzí je pak pojem hypotéza. Lze mít za diskutabilní, zda je vhodné s tímto pojmem při definování kriminalistických verzí pracovat, a to zejména z dále uvedených důvodů. Ač ve významu, v jakém pojem hypotéza zlidověl a v běžné řeči se užívá, by mohl ve vymezení kriminalistických verzí obstát, pokud se zaměříme na jeho definiční znaky z hlediska vědy a logiky, narazíme na jisté nepřesnosti jeho využití ve spojení s verzemi.

Při stanovování hypotéz ve vědeckém zkoumání jde vědcům vždy o překlenutí dočasné neznalosti či nedostatku informací hypotézou, kterou podrobují následnému ověřování. Vyšetřování se v určitých rysech podobá právě vědeckému zkoumání, kdy se orgány činné v trestním řízení rovněž ocitají v situaci, kdy potřebují dočasně kompenzovat nedostatek informací o vyšetřované události, a činí tak právě za pomoci verze, která pak v tomto smyslu slouží stejnému účelu jako hypotéza při vědeckém bádání.¹¹ Mezi hypotézou a verzí se však vyskytuje i řada rozdílů. Hypotézu můžeme definovat jako jistou domněnku o vztahu mezi proměnnými, jejíž pravdivost má být vědeckým zkoumáním ověřena nebo vyvrácena. Jako taková je hypotéza nástrojem k vývoji vědy a tvorbě teoretických vědeckých poznatků.¹² Již na tomto místě tak lze upozornit na významný pojmový rozdíl mezi hypotézou a verzí – zatímco kriminalistická verze naplní svůj účel již tím, že objasní jednu konkrétní kriminalisticky relevantní událost, bez toho, aby byla jakkoli využitelná v budoucích případech, hypotéza má naopak sloužit k objasnění komplexního problému a přesahovat svojí aplikovatelností jednotlivý případ, tak, aby byl zdokonalen objektivní stav vědění o dané věci.¹³ Jistou výjimkou z teze, že kriminalistické verze slouží pouze ad hoc a tím je jejich vypovídající hodnota vyčerpána, mohou být tzv. typické verze, jejichž funkci a významu bude věnována pozornost v následující kapitole.

---

¹¹ WOLF, H.-J. *K podstatě kriminalistických verzí - diskusní příspěvek*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982. str. 52

¹² HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. 2004. Praha: Portál, ISBN 80-7178-803-1. str. 86

¹³ WOLF, H.-J. *K podstatě kriminalistických verzí - diskusní příspěvek*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982. str. 58

Někteří autoři zabývající se kriminalistickou praktickou činností pak uvádí, že „na rozdíl od hypotézy, se kriminalistická verze tvoří i na základě indicie – podezření - náznaku.“¹⁴. S tímto odlišením hypotézy od verze se ovšem neztotožňují, neboť dle mého názoru i k tvorbě hypotézy stačí podezření, indicie nebo náznak toho, že by mohla být správná.

Dalším rozdílem mezi hypotézou a verzí je skutečnost, že v případě nápomoci hypotézy k překlenutí určité neznalosti se jedná o neznalost objektivní, zatímco u vyšetřování kriminalisticky relevantní události za využití verze se orgány činné v trestním řízení vždy potýkají se subjektivním nedostatkem informací – jim jsou sice k dispozici pouze fragmentární poznatky o vyšetřované události, ale pachatel, případně účastníkům či svědkům, jsou zjišťované informace známy.

Okrajově lze rovněž v souvislosti se srovnáním obou pojmů zmínit krátký lexikologický rozbor, neboť považuji za zajímavé, že rozdíly mezi oběma pojmy se v jiných jazycích stírají. Zatímco slovo „verze“ je v českém kontextu v odborné, ale i publicistické literatuře běžně užívané, např. v angličtině se setkáme spíše se spojením „investigative hypothesis“ (které je také z mého pohledu jako překlad pojmu „kriminalistické verze“ vhodnější, než výraz „version“, které může být v tomto kontextu zavádějící), ve španělštině „hipótesis criminal“ nebo ve finštině „rikoshypoteesi“.

Jak tedy vyplynulo z výše uvedené analýzy, nelze pojmy hypotéza a verze užívat jako synonyma. Ač mezi nimi můžeme z hlediska gnozeologického a logicko-konstrukčního spatřovat shodné znaky, setkáme se i s významnými rozdíly, zejména z hlediska jejich funkce a účelu.

1.3 Analýza definice pojmu kriminalistické verze napříč autory

Jednotliví autoři, kteří se tématem kriminalistiky a vyšetřování trestných činů zabývají, podávají různé definice kriminalistických verzí.

Pokud ve zkoumání náhledu a pojetí této kriminalistické metody zabředneme o něco dále do historie, konkrétně pak do šedesátých let minulého století, nabízí se zabývat se tím, jak

---

¹⁴ SVOBODA, IVO a kolektiv. *Kriminalistika*. Ostrava : Key Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259-4. str. 308

kriminalistické verze definoval svého času významný právník a kriminalista, genmjr. prof. JUDr. Ján Pješčak, DrSc. Ten ve své monografii s názvem *Vyšetrovacie verzie* z roku 1965 podává následující definici kriminalistické (vyšetřovací) verze: „*Vyšetrovací verze je shromážděnými materiály opodstatněná vyšetřovatelova domněnka o formách spojení a příčině jednotlivých jevů vyšetřované události (nebo jejího celku), jako jedna z reálně možných objasnění doposud známých určitých faktů a okolností případu.*“¹⁵ Pješčak tuto definici dále rozvíjí takto: „*Myšlení ve formě vyšetřovacích verzí představuje potom jeden z významných kriminalistických prostředků (kriminalistická metoda vyšetřování), kterou používá vyšetřovatel za účelem poznání a dokázání objektivní pravdy v přípravném řízení, spočívající ve vyvození a prověrce – za přísného dodržování požadavků trestněprocesního zákona – všech shromážděnými materiály opodstatněných domněnek o formách spojení a příčinách jednotlivých jevů vyšetřované události (nebo jejího celku), jako reálně možných objasnění doposud známých určitých faktů a okolností případu, potřebných pro prověrku starých a získání nových faktů a tím i pro zaměření dalšího postupu vyšetřování na určité jeho etapě.*“¹⁶

Nelze ponechat bez povšimnutí a komentáře, že Pješčak ve své definici pracuje s pojmem „vyšetřovací“ verze. Tato terminologická nesrovnalost může souviset se skutečností, že v době, kdy se Pješčak vědeckým zkoumáním verzí zabýval a sepsal na toto téma monografii, se přípravné řízení formálně nedělilo na fázi prověřovací a vyšetřovací. Dle současného pojetí přípravného řízení je však třeba poukázat na skutečnost, že metoda tvorby kriminalistických verzí je využívána již od samého počátku přípravného řízení, tedy od chvíle, kdy se policejní orgán dozví o podezřelé události a zahájí úkony prověřování, které je první fází přípravného řízení, která následuje před fází vyšetřování. Pojem „vyšetřovací verze“ je tedy v dnešním smyslu matoucí a nepřesný, neboť implikuje, že jde o metodu využívanou ve fázi vyšetřování, což není, s ohledem na dříve popsané dělení přípravného řízení, pravdou. Současně v dnešním pojetí hovoříme např. i o soudních verzích jako o druhu verzí kriminalistických, což opět nekoresponduje s označením „vyšetřovací verze“. Je tedy zjevné, že minimálně v současném kontextu je terminologicky vhodnější variantou označení předmětné metody za metodu kriminalistických (a tedy nikoli „pouze“ vyšetřovacích) verzí. Tento rozdíl (obecně, i u jiných autorů) může souviset i s terminologickými rozdíly popsanými v první kapitole, tedy tím, že

---

¹⁵ PJEŠČAK, J. *Vyšetrovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 132

¹⁶ PJEŠČAK, J. *Vyšetrovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 132

někteří autoři v rámci kriminalistiky zacházejí s pojmem vyšetřování v jiném smyslu, než jaké je jeho právní vymezení a zahrnují do něj i fázi prověřování.

Jak patrně, Pješčak ve své definici pracuje s pojmem „domněnka“. Lze polemizovat nad tím, jaký, případně zda vůbec nějaký, je rozdíl mezi pojmy domněnka a hypotéza. Z mého pohledu by se dalo říci, že hypotéza je jakousi kvalifikovanou domněnkou. Hypotézu vnímám oproti domněnce jako složitější a přesněji formovaný myšlenkový konstrukt, který je výsledkem komplexnější předchozí úvahy.

Pješčak ve své definici kriminalistických verzí také neopomněl obsáhnout i jejich praktický význam, tedy prověření starých a získání nových faktů o prověřované události, a možnost efektivního zaměření dalšího postupu prověřování a vyšetřování. Tento aspekt byl některými dalšími autory částečně opomenut. Pješčakova definice dle mého názoru odráží jeho praktickou zkušenost jako vědce kriminalistiky a prokurátora. Zároveň je však z mého pohledu třeba vnímat přirozené zvyšování nároků na poznání a prokázání objektivní pravdy. Oproti době, ve které byla např. i Pješčakova monografie *Vyšetrovacie verzie* sepsána, se zvýšily značně. Zatímco v dávné historii stačil tzv. boží soud, případně přiznání získané mučením, později přiznání podpořené nějakým důkazem, jako jsou např. mechanické stopy v materiálech, dnes už vlivem vývoje vědy aspirujeme ke zjištění a prokázání objektivní pravdy mnohem jistějším, za podpory expertizních zkoumání na vysoké úrovni (význam zkoumání DNA, možnost vyvozování závěrů ze zkoumání mikrostop apod.) – dnes už tedy dle mého názoru vyšetřovací verze nejsou ani tak k urychlení, jako spíše k celkovému komplexnímu zefektivnění práce vyšetřovatele.

Při analýze Pješčakova díla by však zřejmě neměla zůstat úplně beze zmínky kontroverze spojená s jeho osobností. Ač se Pješčak v oblasti kriminalistiky zasloužil o její nezanedbatelný rozvoj jako vědního oboru a byl významnou akademickou a vědeckou osobností, jeho dílo je s ohledem na dobu, ve které byl akademicky činný, tedy období socialismu, velmi ideologicky poznamenáno. Obsahuje, mimo jiné, např. ideologicky zabarvené komparativní analýzy kriminalistických metod využívaných socialistickými kriminalisty s metodami používanými v „imperialistických a buržoazních mocnostech“ a další problematické body a formulace. S ohledem na to je třeba v tomto smyslu text jeho děl vnímat a přihlížet ke kontextu doby, ve které byl sepsán. Samotný autor Ján Pješčak může být z určitých hledisek považován za kontroverzní osobnost, neboť ač byl čelním představitelem československé kriminalistiky

tehdejší doby, zároveň byl také v padesátých letech vojenským prokurátorem s možným podílem na justiční vraždě a dalších případech korupce předrevoluční doby. Za některé své činy ve prospěch komunistické strany byl obžalován, nikdy však nebyl odsouzen.¹⁷

V modernější literatuře se pak objevují stručnější definice kriminalistických verzí, jako např. ta, kterou podává prof. JUDr. Ing. Viktor Porada, DrSc., dr. h. c. mult. a kolektiv autorů v knize *Kriminalistická taktika*, kde kriminalistické verze definuje následovně: „*Kriminalistická verze je logická konstrukce, metoda poznání a dokazování pravdy o trestném činu. Jádrem této metody je shromážděnými poznatky odůvodněná domněnka o podstatě příčin a o formách spojení kriminalistických a právně relevantních prvků vyšetřované události.*“¹⁸

Stejně jako dříve zmíněný Pješčák pracuje i Porada s pojmem domněnka, avšak v jiné části definice. Zatímco Pješčák přímo označuje vyšetřovací verzi za jakousi specifickou odůvodněnou vyšetřovatelovu domněnku, Porada ji předně označuje za logickou konstrukci. Pojem „logická konstrukce“ lze vnímat jako termín kdesi na pomezí mezi domněnkou a hypotézou.

Poněkud jiným směrem než ostatní autoři, se ve svých úvahách o tom, jak definovat kriminalistické verze, vydal ruský kriminalista A. M. Larin, který definoval, že vyšetřovací verze je „*integrální idea vytvořená s cílem zjištění objektivní pravdy v trestní věci, je to obraz, mající funkci modelů zkoumaných okolností vytvořený obrazotvorností (fantazií), který obsahuje pravděpodobné hodnocení existujících údajů, je jejich objasněním a je vyjádřený formou hypotézy.*“¹⁹.

Larinovu definici lze oproti ostatním autorům hodnotit jako filozofičtější, na první přečtení méně srozumitelnou a méně prakticky zaměřenou. V Larinově definici se projevuje tzv. teorie modelování, kdy o modelování můžeme říct, že je to „*metoda zkoumání objektivně*

---

¹⁷ TAUCHEN, J., *Ján Pješčák – portrét zakladatele československé kriminalistiky, slovenského politika nebo zločince 50. let?* In: *Historia et Theoria Iuris* (Reflexie dejín v práve. Venované 70. narozeninám prof. Jozefa Beňu), Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2019, roč. 11, Supplement, ISSN 1338-0753. str. 213-224

¹⁸ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 25

¹⁹ PRERAD, V. *Teorie modelování a vyšetřovací verze*. In. *Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod*. Praha : Univerzita Karlova, 1982. str. 77

*existujících jevů, založená na využití modelů.*²⁰ Teorie modelování se věnuje problematice poznání skrze srovnání modelu a originálu, kdy se snaží určit klíčové předpoklady pro úspěšné sestavení modelu (kterým by při aplikaci na vyšetřování kriminalisticky relevantní události byla právě verze), tak, aby vedl k co možná nejpřesnější informaci o originálu (kterým by byla objektivní pravda o vyšetřované události, o jejíž nalezení vždy orgány činné v trestním řízení, v souladu se zásadou materiální pravdy, usilují).

Poslední z definic, která bude do této analýzy zahrnuta a která patří mezi ty modernější, charakterizuje kriminalistické verze jako „...*specifickou metodu kriminalistické praktické činnosti, spočívající ve vyvození a prověření všech shromážděnými materiály opodstatněných domněnek o formách spojení a příčinách jednotlivých jevů poznávané události, jako reálně možných objasnění doposud známých faktů či okolností případu a získání faktů nových.*“²¹ Tato definice pracuje s pojmem „opodstatněná domněnka“, namísto např. výše rozebraného pojmu hypotéza a v její části o poznání forem spojení a příčinách jevů lze spatřovat návaznost na zmíněnou teorii modelování.

Při analýze všech shora uvedených přístupů k pojmu kriminalistické verze a jejich definic jsem dospěla k vyvození následujícího dvojího charakteru kriminalistických verzí. Kriminalistické verze jsou jednak metodou kriminalistické praktické činnosti, která má velký význam pro organizaci, plánování a taktiku vyšetřování kriminalisticky relevantní události. Subjekt vyšetřování, kterým je orgán činný v trestním řízení, se s jejich pomocí orientuje v nashromážděném materiálu k vyšetřované věci a může lépe vidět jeho vzájemné souvislosti. Jsou využívány v kriminalistické praxi od počátku prověřování²² až do stanovení a dokázání jediné verze. Kriminalistické verze jsou ale současně logickou konstrukcí, která má za cíl překlenout dočasný nedostatek informací o kriminalisticky relevantní události a vést orgány činné v trestním řízení k dotvoření celkového obrazu vyšetřované události. To se děje za pomoci složitého induktivního myšlenkového logického procesu, který je závislý na množství shromážděného relevantního materiálu, ale i schopnostech a znalostech konkrétního vyšetřovatele.

---

²⁰ PRERAD, V. *Teorie modelování a vyšetřovací verze*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982. str. 69

²¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 286

²² Ve smyslu dělení fáze trestního řízení před případným podáním obžaloby, tj přípravného řízení, na prověřování a vyšetřování.

Na základě výše uvedeného zkoumání pojmu kriminalistických verzí mám tak za to, že je lze vymezit jako metodu kriminalistické praktické činnosti, která má význam zejména z hlediska organizace a plánování prověřování a vyšetřování, využívanou napříč celým procesem objasňování kriminalisticky relevantní události, jejímž základem je myšlenkovým procesem vytvořená logická konstrukce o formách spojení a příčinách jednotlivých jevů, vycházející z informací dostupných ze shromážděného materiálu, která má vést k získání informací nových a nakonec prostřednictvím vyvracení některých verzí a potvrzování jiných odhalit objektivní pravdu o skutkovém stavu vyšetřované události.

1.4 Komparativní analýza obdobných metod kriminalistické praktické činnosti v ČR i v zahraničí

1.4.1 Behaviorální analýza

Nejen vědní disciplíny a metody kriminologie a kriminalistiky se podílejí na rozvoji efektivních vyšetřovacích postupů. Behaviorální analýza, kterou lze svou funkcí a obsahem přirovnat k metodě tvorby kriminalistických verzí, se vyvinula zejména z poznatků filozofie a psychologie.²³ Rozdílům nebo naopak podobnostem metody behaviorální analýzy a metody kriminalistických verzí, jakož i stručným úvahám o jejich využitelnosti bude věnována pozornost v následujících odstavcích.

Pro upřesnění terminologického ukotvení je třeba uvést, že ve spojitosti s behaviorální analýzou (pro kriminalistické účely), zejména pak ve starších literárních pramenech, se lze rovněž setkat s pojmy psychologické profilování, behaviorální profilování či profilování pachatele. Ty jsou však někdy odbornou veřejností kritizovány jako nepřesné, neboť nereflektují, že hlavním předmětem zájmu behaviorální analýzy je odhalení a vypátrání pachatele trestného činu, což nekoresponduje s předmětem zájmu psychiatrie ani psychologie. Dále pak užití těchto pojmů navozuje představu, že profilování pachatele pro účely vyšetřování provádí absolvent oboru psychologie, což nemusí být pravdou.²⁴ Dalším užívaným pojmenováním může být i

---

²³ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. 978-80-904379-0-6. str. 23-26

²⁴ PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. 978-80-7380-477-0. str. 273

výstižný pojem kriminalisticko-kriminologická analýza průběhu trestného činu.²⁵ Terminologie však dodnes není zcela sjednocená. Současně se lze setkat s kritikou prezentace tzv. „psychologického profilování“ v médiích, zejména např. televizních seriálech či filmech, která se nikterak neopírá o vědeckou teorii a do značné míry může znevažovat policejní práci.²⁶ Totéž by se pravděpodobně dalo říct o kriminalistických verzích.

Behaviorismus je psychologický směr, který považuje psychologii za vědu o chování a zaměřuje se na pozorovatelné a měřitelné vnější projevy lidské psychiky.²⁷

Behaviorální analýzu lze podle Hofmanové definovat jako „*obor kriminalistiky, který zkoumá zákonitosti mezi způsobem páchaní kriminalisticky relevantní události a jejími účastníky, jehož cílem je vypracovat metody na určení modelu psychických a fyzických vlastností pachatele a dalších informací, které jsou potřebné na vypátrání pachatelů, jejich usvědčení ze spáchání trestných činů a také na zdokonalování systému preventivních opatření.*“²⁸

Specifičtěji lze pak vymežit, že předmětem zkoumání behaviorální analýzy jsou zejména vztahy mezi psychickými a fyzickými vlastnostmi pachatele a jeho konáním, následkem trestného činu, a jejich interakce s psychickými a fyzickými vlastnostmi oběti.²⁹

Behaviorální analýza, stejně jako kriminalistické verze, má sloužit jako prostředek poznání kriminalisticky relevantní události, kdy jedním z jejích cílů je vytvoření obrazu o průběhu skutkového děje. Sama je tvořena řadou metod a prostředků, které mají vést k poznání osoby pachatele, a v rámci její tvorby dochází ke sběru, třídění, srovnávání a analýze informací, v závislosti na konkrétní vyšetřovací situaci.³⁰ Správný postup při shromažďování a analýze informací metodami behaviorální analýzy pak může významně ovlivnit kvalitu základu, ze

---

²⁵ HOFMANOVÁ, J. *Trestný čin a možnosti jeho poznání*. In: Kriminalistický sborník 1/2004, Praha : Kriminalistický ústav, 2004. str. 47

²⁶ SNOOK, B., CULLEN, R. M., BENNELL, C., TAYLOR, P. J., GENDREAU, P. *The Criminal profiling Illusion: What's Behind the Smoke and Mirrors?* In: Criminal Justice and Behavior 2008, 35, str. 1269-1270

²⁷ HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. 2004. Praha: Portál, ISBN 80-7178-803-1. str. 31

²⁸ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. 978-80-904379-0-6. str. 59

²⁹ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. str. 60

³⁰ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. str. 59–60

kterého vycházejí kriminalistické verze.³¹ Součástí behaviorální analýzy je jednak praktická poznávací činnost, jednak logické úvahy a myšlenkové operace osob vyšetřujících kriminalisticky relevantní událost. Praktickou poznávací činností, přes postupné poznávání jednotlivých jevů a způsobu spáchání a hypoteticko-deduktivní úvahy by behaviorální analýza měla vést k vytvoření obrazu o mechanismu děje, který nastal.³² V tom lze spatřovat podobnost behaviorální analýzy s kriminalistickými verzemi, k jejichž tvorbě dochází v podstatě shodným způsobem, kdy jde rovněž o kombinaci sběru a vyhodnocování shromážděného materiálu a myšlenkových operací konkrétních vyšetřujících osob, vedených jednak na podkladě jejich předchozích teoretických znalostí o zákonitostech vzniku a zániku stop a dalších významných poznatků z kriminalistiky, jednak na jejich praktické zkušenosti a v neposlední řadě jejich schopnosti logicky správně uvažovat.

Jak je tedy z výše uvedeného patrné, co se týká teoretického vymezení cílů, funkce a základního postupu tvorby, kriminalistické verze se od behaviorální analýzy prakticky příliš neliší. V jiných aspektech však jisté rozdíly nalézt lze. U kriminalistických verzí, při jejichž tvorbě, ač vyšetřovatelé mohou poznatků psychologie do určité míry využívat, není zkoumání osobnosti pachatele primárním zájmem a kriminalisticky relevantní událost je posuzována komplexně, v intencích vyhodnocování shromážděného materiálu, se zaměřením na nalezení stop a faktů vedoucích k určení pachatele, přičemž detailnější profilování pachatele hraje marginálnější roli. Naopak východiskem behaviorální analýzy je premisa, že spojení psychických a fyzických vlastností každého člověka (a tedy vztaženo v relevanci k vyšetřování kriminalisticky relevantních událostí pachatele či oběti) je veskrze individuální.³³ Z tohoto východiska je tak patrné přisuzování velkého významu odrazu osobnosti a psychického stavu osoby pachatele ve stopách a snaha o vytvoření obrazu skutkového děje při provádění behaviorální analýzy s hlubším využitím psychologických poznatků.

V rámci behaviorální analýzy hovoříme o způsobu páchaní trestné činnosti (modu operandi), scéně deliktu (místě činu), osobách (pachateli, oběti, ale i svědcích) a věcech (nástrojích trestné činnosti, dopravních prostředcích apod.) jako o objektech behaviorální analýzy. Specifické vlastnosti těchto objektů se odráží v materiálních i paměťových stopách a

---

³¹ PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. str. 279

³² PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. str. 280

³³ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. str. 62

mohou s určitou pravděpodobností ukazovat na vztah mezi nimi a tímto objektem.³⁴ Z těchto objektů se podrobněji zaměřím na způsob páchaní a osobu pachatele.

Způsob páchaní je dle teoretických východisek určován jednak faktory objektivními, jako jsou vztah pachatele a oběti nebo podmínky na místě činu, a faktory subjektivními, jako jsou motiv či věk a pohlaví pachatele i oběti. Právě subjektivní faktory mohou být velmi specifické a jejich analýza tak napomáhá identifikaci konkrétního pachatele.

Osoba pachatele je metodami behaviorální analýzy zkoumána komplexně, od jejích fyzických a psychických vlastností, přes určení možných duševních poruch, po sociální komponenty. V rámci behaviorální analýzy jsou pak vytvářeny skupiny dle charakteristických struktur osobnostních vlastností jedince. Je třeba ovšem zohlednit skutečnost, že při posuzování osobnosti jedince vstupují mezi projevy osobnosti rovněž projevy aktuálního psychického stavu, které je obtížné od sebe navzájem odlišit.³⁵ Dále v souvislosti s osobou pachatele považuji za podstatné zmínit, že v rámci tvorby profilu možného pachatele není ambicí výstupů behaviorální analýzy určit totožnost konkrétního pachatele, nýbrž určit typ osoby a charakterových vlastností pachatele.³⁶ Zároveň profil pachatele postihující popis jeho osobnosti nelze vypracovat v každém případě, neboť chování pachatele není z nalezených stop vždy čitelné.³⁷

Dále se behaviorální analýza od metody kriminalistických verzí liší ve svém charakteristickém vztahu ke kriminalistické prevenci. Jedním z dalších cílů behaviorální analýzy, který u verzí není tak výrazný, ačkoliv ne zcela bezvýznamný, je totiž právě i zpracovávání metodických doporučení týkajících se možné prevence v souvislosti s chováním potenciálních pachatelů určité typologie.³⁸

Behaviorální analýza má v praxi většinou tři praktické písemné výstupy. Prvním z nich je kritické posouzení skutku, které je vyhotoveno na začátku vyšetřování a určuje další jeho

---

³⁴ PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. str. 281

³⁵ PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. str. 284

³⁶ HOFMANOVÁ, J. *Trestný čin a možnosti jeho poznání*. In. *Kriminalistický sborník 1/2004*, Praha : Kriminalistický ústav, 2004. str. 47

³⁷ ALEXANDR, H. *Možnosti a hranice operativní analýzy případů*. In. *Kriminalistický sborník 1/2004*, Praha : Kriminalistický ústav, 2004. str. 53

³⁸ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. str. 64

směřování, doporučení metod, informace o oběti a současně i počáteční hypotézy o možných charakteristikách pachatele. Dalším a navazujícím písemným výstupem by pak měla být komplexní analýza skutku, po vyhodnocení dostupného materiálu, s cílem interpretovat behaviorální důkazy skutku. Závěrečným výstupem už by pak měl být profil pachatele, resp. model jeho osobnosti.³⁹ Otázkou však zůstává, do jaké míry jsou takové písemné výstupy skutečně orgány činnými v trestním řízení v kontextu ČR vypracovávány. Podle Hofmanové, jejíž práce je zaměřená na behaviorální analýzu v kontextu kriminalistické praxe, by se s rozvojem behaviorální analýzy měly specifikovat standardy a formy písemného zpracování behaviorální analýzy.⁴⁰ Tyto písemné výstupy by se daly přirovnat k písemné elektronické evidenci kriminalistických verzí v systému Elektronické trestní řízení (ETR), kde jsou kromě jednotlivých možných verzí rozepsány i příslušné úkony, které je v rámci tvorby a prověřování verzí potřeba provést, za účelem dalšího vývoje verzí.

Z mého pohledu, ač je metoda behaviorální analýzy poměrně extenzivně teoreticky rozpracována, může však někdy narážet na problém, že ne zcela odpovídá potřebám praxe. Může tak jistě být využita jako podpůrný prostředek, ale sama o sobě nemá potenciál být vhodným nástrojem pro objasňování závažné trestné činnosti, či dokonce nahradit metodu tvorby kriminalistických verzí, současně si však ani nemyslím, že by toto kdy bylo jejím cílem. Jako problematické vnímám limity možnosti zohlednění situačního chování pachatele, tj. skutečnosti, že ne každý projev chování je odrazem jeho osobnosti, ale může být důsledkem konkrétní, nejčastěji krizové, situace (např. toho, že je zaskočen svědkem, jiným druhem nebezpečí vyzrazení, pod tlakem situace reaguje jinak, než by pro jeho osobnost bylo příznačné). S ohledem na to mám pochybnosti nad tím, zda je behaviorální analýza schopna toto pružně a prakticky reflektovat. Nezanedbatelný je však potenciální přínos behaviorální analýzy pro tvorbu preventivních opatření.

---

³⁹ PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. 978-80-7380-477-0. str. 291

⁴⁰ HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. str. 249

2 Druhy kriminalistických verzí

Kriminalistické verze lze dle různých kritérií dělit na jednotlivé druhy. Z této systematizace je dobře patrná využitelnost kriminalistických verzí, neboť se zdaleka nejedná pouze o vyšetřovací verze usnadňující organizaci a plánování samotného procesu vyšetřování, jak si může leckdo představovat.

Většina autorů jako základní rozlišovací kritéria pro dělení kriminalistických verzí stanovuje sféru činnosti, v níž se verze uplatňují, a dále jejich obsah.

2.1 Druhy kriminalistických verzí dle sféry činnosti, v níž se uplatní

Dle sféry činnosti, v níž se kriminalistické verze uplatní, můžeme rozeznávat pátrací verze, operativně pátrací verze, vyšetřovací verze a soudní verze.⁴¹ Tyto druhy verzí současně částečně odpovídají jednotlivým fázím trestního řízení.

Sférou činnosti, při které naleznou své uplatnění pátrací verze, jak již z názvu vyplývá, je pátrání po osobách či věcech⁴², případně identifikace osob neznámé totožnosti, které ji nemohou nebo nechtějí prokázat, totožnosti mrtvol, apod. Takové pátrání může probíhat i zcela mimo trestní řízení, ale i v souvislosti s ním, a jeho cílem je vypátrat hledané objekty, které musí mít fyzickou podstatu a být dostatečně určité.⁴³ Specifikem tohoto druhu kriminalistických verzí je jejich zaměření do budoucnosti, neboť jejich podstatou je snaha přijít na to, kde se daná osoba či objekt bude nacházet.⁴⁴ To pátrací verze podstatně odlišuje např. od verzí vyšetřovacích, jejichž cílem je objasnění skutku, který se stal v minulosti, na podkladě stop, které zanechal v objektivné realitě. Další jejich zvláštností je pak ověřování správnosti pátracích verzí, které probíhá přímo – pokud jsou osoba či objekt nalezeny na vytypovaném místě, byla verze

---

⁴¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 288

⁴² Kriminalistické pátrání není v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestním řádu), výslovně upraveno, ale tento s ním na několika místech počítá (srov. např. ustanovení § 69 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád)

⁴³ RYBÁŘ, M. *Základy kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1. str. 175

⁴⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 288

pravdivá, a naopak.⁴⁵ Z hlediska fáze trestního řízení se pátrací verze uplatní v přípravném řízení, zejména pak v rámci prověřování, tedy před zahájením trestního stíhání konkrétní osoby.

Operativně pátrací verze pak najdou využití v případech, které jsou svou podstatou komplexnější, než u výše uvedených pátracích verzí, ale vyznačují se neurčitostí a nejasností informací, které jsou policistům k dispozici, a na základě kterých lze dělat jakékoliv závěry pouze s velmi nízkou mírou jistoty.⁴⁶ Sféra činnosti, při které dochází k jejich využití, nese v kriminalistické praxi označení operativní rozpracování případu, přičemž na základě výsledků prověřování operativně pátracích verzí pak často dochází k tvorbě verzí vyšetřovacích. Subjektem, který operativně pátrací verze vytyčuje, je operativní pracovník služby kriminální policie a vyšetřování. Ten se při své činnosti musí řídit příslušnou právní úpravou, tedy zejména zákonem o policii⁴⁷ a trestním řádem⁴⁸.⁴⁹ Operativně pátrací verze jsou opět využívány v přípravném řízení, a to jak ve fázi prověřování, tak ve fázi vyšetřování. Na rozdíl od ostatních druhů kriminalistických verzí, které jsou zaměřeny do minulosti, mohou operativně pátrací verze směřovat i do budoucnosti, k připravované trestné činnosti, o jejímž plánování získají operativní pracovníci služby kriminální policie a vyšetřování informaci.⁵⁰

Dalším druhem verzí dle sféry činnosti jsou verze vyšetřovací. Ty hrají v trestním řízení klíčovou roli, neboť účelem jejich tvorby a prověřování je objasnění a dokázání skutkového stavu věci, která je předmětem trestního řízení, tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. V tomto ohledu je jejich role nezastupitelná, neboť jsou podkladem pro přípravu obžaloby a následně i pro tvorbu soudních verzí. K prověřování vyšetřovacích verzí dochází prováděním vyšetřovacích úkonů, a to vždy na základě a v mezích trestního řádu.⁵¹ Pojem vyšetřovací verze bývá někdy nesprávně užíván v kontextu pojmu kriminalistické verze, je však třeba zdůraznit, že pojem kriminalistické verze je pojmu vyšetřovací verze nadřazen, a jak je patrné z této kapitoly, zahrnuje vícero druhů verzí. Uvažujeme-li, v jaké fázi trestního řízení dochází k jejich využití, je to opět v přípravném řízení, především ve fázi vyšetřování. Subjektem, který vyšetřovací verze

---

⁴⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 288

⁴⁶ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 25

⁴⁷ K datu vypracování práce tedy zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ K datu vypracování práce tedy zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004. ISBN 80-7317-036-1. str. 32

⁵⁰ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004. ISBN 80-7317-036-1. str. 31

⁵¹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 25

vytyčuje, je vyšetřovatel. Ve vztahu k vyšetřovacím verzím je třeba zdůraznit, že oproti verzím operativně pátracím, mohou být podkladem pro jejich vytyčení pouze informace, které lze zpracovat, tedy využít jako podklad pro přípravu obžaloby a následně pro případné soudní rozhodnutí o skutku.

Vyšetřovací verze současně mohou být z mého pohledu považovány za těžiště organizace a plánování vyšetřování, neboť na jejich podkladě dochází k určování vyšetřovacích úkonů nutných k provedení a rovněž lze podle nich určit, kam by měli kriminalisté svoji pozornost zaměřit přednostně a nejintenzivněji, s ohledem na míru pravděpodobnosti jednotlivých verzí.

K tvorbě a využití soudních verzí dochází ve spojitosti s potřebou zjištění skutkového stavu pro účely meritorního rozhodnutí ve věci, tedy k rozhodnutí s takovou mírou jistoty, která vylučuje důvodné pochybnosti. Za současného stavu právní úpravy trestního řízení na našem území, která klade důraz na řízení před soudem a kde jádrem trestního řízení je hlavní líčení, nelze význam soudních verzí opomíjet. K tvorbě soudních verzí přispívají svým dílem žalobce, obviněný i obhájce. V souladu se zásadou ústnosti a bezprostřednosti si tak soud sám na základě provádění a hodnocení jednotlivých důkazů v průběhu soudního řízení utváří obraz o skutečném skutkovém ději a snaží se dospět ke zjištění materiální pravdy o projednávané věci.⁵²

2.2 Druhy kriminalistických verzí dle jejich obsahu

Dalším dělicím kritériem pro rozlišování kriminalistických verzí je jejich obsah. Podle něj můžeme dělit kriminalistické verze na obecné a dílčí verze a verze ke znakům skutkové podstaty trestného činu.

Jako o obecných kriminalistických verzích lze hovořit o těch, které pojednávají o kriminalisticky relevantní události jako celku a jejich účelem je vytvořit kompletní obraz o skutkovém stavu.⁵³ Někteří autoři považují za podtyp obecných verzí typické verze.⁵⁴ K tomuto teoretickému dělení se nepřikláním, proto tzv. typickým verzím bude věnována pozornost až v následující podkapitole. Dílčí kriminalistické verze slouží naopak k poznání a dokázání pouze

⁵² MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 289

⁵³ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 289

⁵⁴ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004. ISBN 80-7317-036-1. str. 29

jednotlivých skutkových okolností. V závislosti na počáteční vyšetřovací situaci je většinou postupováno od dílčích kriminalistických verzí k obecným. Verze ke znakům podstaty trestného činu jsou vytyčovány ve snaze zjistit a prokázat jednotlivé znaky skutkové podstaty, tedy objekt, objektivní stránku, nejčastěji však subjekt a subjektivní stránku trestného činu.⁵⁵ V rámci snahy orgánů činných v trestním řízení o poznání kriminalisticky relevantní události totiž může dojít k situaci, kdy např. nejsou pochybnosti o tom, kdo je pachatelem určitého trestného činu, není však jasné, zda bylo jeho jednání vedeno úmyslem, nebo je nutné jej kvalifikovat jako nedbalostní.

2.3 Další druhy kriminalistických verzí

Podle dalších kritérií lze někdy rovněž hovořit i o dalším dělení kriminalistických verzí, jako např. na verze počáteční a následné, podle toho, v jaké fázi procesu poznání kriminalisticky relevantní události byly vytyčeny, či na obviňující a ospravedlňující verze, podle toho, zda se snaží prokázat či vyvrátit vztah určité osoby k poznávané události. Toto dělení však nepovažují z praktického hlediska za velmi významné, proto jej pro účely této práce nebudu dále detailněji rozvádět.

2.4 Typické verze

Zvláštním a do jisté míry samostatným druhem kriminalistických verzí jsou verze typické. Účelem existence a zpracovávání typických verzí je dočasné překlenutí nedostatku shromážděného materiálu o objasňované kriminalisticky relevantní události a z něj vyplývající informační nouze, která znemožňuje kriminalistům postupovat standardně od shromáždění materiálu, přes jeho hodnocení a analýzu až k vyvození důsledků na jeho základě a sestavení reálně možných verzí. Typické verze v takovém případě poskytují určité vodítko, zejména v počátečním stadiu vyšetřování, pro jeho vhodný progres.⁵⁶

Typické verze jsou pečlivě zpracovaným systémem, který vychází ze statistických dat o četnosti výskytu určitých jevů v určitých situacích. Stejně jako v případě jakýchkoli jiných kriminalistických verzí jde o myšlenkový model založený na pravděpodobnosti daného jevu.

---

⁵⁵ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004. ISBN 80-7317-036-1. str. 29

⁵⁶ SVOBODA, IVO a kolektiv. *Kriminalistika*. Ostrava : Key Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259-4. str. 310

Narozdíl od kriminalistické verze vytvořené pro konkrétní případ, jejíž vytyčení je založeno na hodnocení shromážděného materiálu, čímž je zvýšena pravděpodobnost její, alespoň dílčí, pravdivosti, však typické verze staví na pravděpodobnosti všeobecné, která vychází ze statistické analýzy, nikoli konkrétních zjištěných skutečností.⁵⁷ Tím je její vypovídající hodnota a míra pravděpodobnosti limitována. Jak bylo však zmíněno výše, jejím účelem je dočasné překlenutí informační nouze, z čehož vyplývá, že jakmile jsou kriminalisty díky posunu ve vyšetřování zjištěny skutečnosti, na základě kterých mohou být vytyčeny nové verze nebo rozvinuty již existující, není důvod tak neučinit. Domnívám se, že systém typických verzí může být užitečným nástrojem pro objasňování kriminalisticky relevantních událostí a zejména pro efektivní plánování vyšetřování.

---

⁵⁷ STRAUS, Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 25–26

3 Tvorba kriminalistických verzí

Předchozí kapitoly této diplomové práce si kladly za cíl co nejpřesněji teoreticky objasnit, co vlastně rozumíme pojmem kriminalistické verze, jaké druhy kriminalistických verzí můžeme na základě různých kritérií rozlišovat, a v neposlední řadě, co jsou, čím jsou specifické a proč jsou významné tzv. typické vyšetřovací verze.

Následující text bude již o poznání více prakticky zaměřen, neboť se bude zabývat samotnou tvorbou kriminalistických verzí.

Teorie tvorby kriminalistických verzí je jakousi zvláštní kategorií kriminalistické metodologie, neboť se snaží teoreticky popsat ryze praktickou a nepřenositelnou schopnost vyšetřovatele logicky analyzovat a kriticky hodnotit materiál shromážděný při vyšetřování tak, aby mu umožnil vytvořit konstrukci kriminalistické verze. Za zvláštní kategorii ji považuji zejména proto, že ač se sebevíce můžeme snažit vědecky popsat procesy, ke kterým by při této formě myšlení vyšetřovatele mělo docházet, vždy bude záležet na konkrétním kriminalistovi, jak bude schopen se s danou situací vypořádat, a to nejen proto, že takové schopnosti jsou velmi individuální, ale také proto, že bude velmi záviset na jeho zkušenostech z praxe. Platí tedy, že čím více zkušenostmi s vyšetřováním trestných činů a čím více teoretickými znalostmi konkrétní kriminalista disponuje, tím menší bude v konkrétním případě riziko, že ho bude intuice vést nesprávným směrem.⁵⁸

Zároveň se však vyskytují snahy teoretiků tento proces co nejvýstižněji teoreticky, možno říct až matematicky, popsat. V této souvislosti lze zmínit např. V. Prerada, který důkladně popsal tvorbu vyšetřovacích verzí tzv. teorií modelování. Model, který Prerad nejobecněji definuje jako statickou či dynamickou strukturu, vytvořenou v myšlení či objektivní realitě, která zjednodušeně podává část reality, je totiž podle něj významný z gnozeologického hlediska, neboť pomáhá určit doposud neznámé vlastnosti originálu, od kterého je odvozen.⁵⁹ V případě vyšetřovacích verzí si lze představit kriminalisticky relevantní událost jako originál, vyšetřovací verzi pak jako model. Vyšetřovatelé si podle V. Prerada utváří myšlenkovým postupem v hlavě jakýsi „...logický abstraktní model, který je ideálním myšlenkovým odrazem reálně možných

---

⁵⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS., J., SUCHÁNEK., J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4. str. 21-22

⁵⁹ PRERAD, V. *Teorie modelování a vyšetřovací verze*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982. str. 67

objasnění podstaty a příčin jevů, předmětů a procesů spojených s protispolečenským činem jako sociálním jevem.“⁶⁰.

V této kapitole se pokusím předstírat jakési fáze postupu a obecné principy, kterými se lze při tvorbě kriminalistických verzí řídit, a které autoři odborných textů většinou považují za obecně platné a využívané v kriminalistické praxi. Dělení jednotlivých fází procesu tvorby verzí i jejich počet se u jednotlivých autorů liší, jedná se však z praktického hlediska o nepříliš významné nuance, zvláště pak s ohledem na to, že se tyto fáze vzájemně prolínají a nelze je úplně přesně ohraničit, když v organickém procesu vyšetřování je běžná nutnost vracet se k předchozím etapám kvůli později zjištěným skutečnostem.⁶¹ Proces tvorby kriminalistických verzí tedy chronologicky podle jeho fází tak, jak by měly probíhat, popisují v následujících podkapitolách.

3.1 Fáze shromažďování relevantního faktického materiálu

První fází tvorby kriminalistických verzí by nepochybně mělo být shromažďování faktického materiálu. V tomto klíčovém stadiu vyšetřování hraje nezanedbatelnou roli „...*teoretická připravenost a zejména praktická zkušenost pracovníků policie.*“⁶². Teoretická znalost kriminalisty by v tomto ohledu měla jistě zahrnovat znalost skutkových podstat jednotlivých trestných činů, aktuální poznatky z oblasti kriminalistiky, ale také typické vyšetřovací situace (tj. teoretické modely konstruované kriminalistickou teorií na základě zobecnění poznatků praxe⁶³).

Je třeba zmínit, že každá kriminalisticky relevantní událost se skládá z určitých prvků, přičemž faktický materiál se může vyskytovat ke každé z nich. Těmito prvky jsou způsob spáchání trestného činu, kriminální situace, osobnostní rysy pachatele, osobnostní rysy oběti a motiv trestného činu. Stupeň poznání každého z těchto jednotlivých prvků se v počátku vyšetřování velmi různí, společně však tvoří věrný obraz průběhu události, který si každý vyšetřovatel klade za cíl zjistit.

---

⁶⁰ PRERAD, V. *Teorie modelování a vyšetřovací verze*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982. str. 83

⁶¹ RYBÁŘ, M. *Základy kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1. str. 120

⁶² MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 290

⁶³ STRAUS, J., VAVERA, F. *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-258-5. str. 214

Shromažďování faktického materiálu se děje prostřednictvím provádění počátečních úkonů vyšetřování a mělo by se v zájmu vytvoření kvalitních kriminalistických verzí řídit jistými zásadami.

Pro vytyčení vyšetřovacích verzí je třeba shromažďovat takový materiál, který má objektivní vztah k dané věci. Při rozlišování takového materiálu bude podstatnou již zmiňovaná znalost teorie i praxe konkrétního vyšetřovatele. Právě tato teoretická znalost v kombinaci s bohatými zkušenostmi z praxe je tím, co umožní kriminalistovi již v této fázi nepřehlédnout i takový materiál, který ač není na první pohled zvlášť významný pro objasnění věci, se později ukáže nezbytný, ale zároveň oddělit materiál nepodstatný, který poznání věci nemá potenciál usnadnit a mohl by v následujících fázích spíše způsobovat průtahy ve vyšetřování. Shromažďovaným materiálem by měly být i tzv. negativní fakty, tedy takové, které popírají existenci určité zkoumané skutečnosti. Kromě na první pohled významných stop, které mohou později sloužit jako důkazy v trestním řízení, má své opodstatnění i sběr tzv. důkazů důkazů, které v pozdějších stádiích vyšetřování mohou napomoci s ověřováním pravdivosti některé z vyšetřovacích verzí, doplnit okruh důkazů, případně i nalézt fakta nová. V neposlední řadě pak platí zásada, že při shromažďování materiálu nelze opomenout taková fakta, která sice nemají přímou souvislost s vyšetřovanou událostí, např. fakta z kriminalistických evidencí, mohou být ale dobrým základem pro tvorbu kriminalistických verzí.⁶⁴

Ve vztahu ke kvalitě tohoto shromažďovaného materiálu panuje v teorii shoda na tom, že v této fázi vyšetřování a obecně pro tvorbu vyšetřovacích verzí není podstatné, jak by tento materiál obstál jako důkaz z trestně procesního hlediska a vyšetřovatelé se prozatím příliš nezaobírají jeho věrohodností – jedná se zjednodušeně řečeno o jakousi skutečnost, která je součástí celého souboru skutečností, které mají potenciál vést vyšetřování dál určitým směrem. Dříve nebo později se tedy, dle mého názoru, vyjeví jejich případná irelevantnost, jakmile bude celý soubor informací podroben analýze.

Právě analýza je totiž další z fází tvorby vyšetřovací verze. Jakmile je shromážděn dostatek materiálu pro vytyčení vyšetřovacích verzí, nastává fáze jeho podrobné analýzy.

---

⁶⁴ PJEŠČAK, J. *Vyšetřovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 136-140.

V odborné literatuře se ale také objevují sporné názory na to, v jakém okamžiku je vlastně materiálu pro sestavení verze dostatek. Jedním z těch nejextrémnějších a starších je myšlenka, že vytyčit vyšetřovací verzi lze, i pokud by jejím základem měla být pouze jediná skutečnost.⁶⁵ Tento názor se může zdát jako odvážný, osobně jej však vnímám jako spíše čistě hypotetickou myšlenku, neboť v praxi si lze jen velmi těžko představit situaci, kdy není hned z prvního zjištění o podezření o spáchání trestného činu, známo mnohem více skutečností. O takovém závěru ostatně svědčí i právní konstrukce ustanovení § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), které říká, že policejní orgán činí potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, až na základě toho, kdy mohl ze zjištěných poznatků, oznámení či podnětů učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu.

V nejobecnější rovině lze po vzoru Z. Konráda říci, že „...dostatek faktického materiálu je v okamžiku, kdy byly provedeny všechny počáteční úkony, včetně některých expertiz (např. soudní pitva)“⁶⁶. Takto obecná myšlenka je ve vztahu k tvorbě kriminalistických verzí dle mého názoru velmi příhodná, a to zejména s ohledem na rozmanitost a specifičnost situací, se kterými se vyšetřovatel v počáteční fázi vyšetřování může setkat. Pak mu obecná poučka může dobře posloužit ke správné organizaci vyšetřování a jedná se tak o v praxi možná nejvyužitelnější závěr o tom, kdy má policejní orgán dostatek shromážděného materiálu pro vytyčení vyšetřovacích verzí.

1.1. Fáze třídění, analýzy a hodnocení shromážděného materiálu

Předtím, než může dojít k samotnému formulování verzí, je třeba shromážděný materiál po jednotlivostech i v jeho celku po všech stránkách vytřídit a analyzovat. V tomto kroku by mělo docházet k vyhodnocování, zda existuje mezi jednotlivými fakty určitý pojící znak s vyšetřovanou věcí. V této souvislosti bude vyšetřovatele zajímat především příčinný vztah, časová souvislost a místní souvislost.⁶⁷

---

⁶⁵ PJEŠČAK, J. *Výšetrovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 148

⁶⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 290

⁶⁷ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 291

Z logiky věci první třídění materiálu probíhá již při jeho samotném shromažďování, protože právě u toho materiálu, který je shromažďován, existuje předpoklad jeho spojitosti s vyšetřovanou věcí a jeho potenciálu pomoci ji objasnit.

Jak již bylo v úvodu této podkapitoly zmíněno, jedním z klíčových kroků ke správnému vytyčení vyšetřovacích verzí je právě důkladná analýza a hodnocení shromážděných faktů takovým způsobem, kdy nejprve dochází ze strany vyšetřovatele ke zkoumání těchto faktů jednotlivě, izolovaně, až poté v jejich souhrnu – to umožňuje pochopení významu těchto faktů ve vztahu k vyšetřované věci. Jedná se vlastně o analyticko-syntetický myšlenkový proces, kdy v rámci analytické části tohoto myšlenkového procesu dochází k podrobnému zkoumání jednotlivého faktu, v rámci syntetické části pak uvědomění si souvislostí a vztahů tohoto faktu s ostatními shromážděnými fakty – tímto procesem se pak souhrn faktů posouvá na kvalitativně vyšší úroveň, neboť vzniká už utříděný systém faktů, ve kterém jsou zřejmé, alespoň na úrovni pravděpodobnosti, vztahy mezi těmito fakty.⁶⁸

Na tomto místě je třeba zmínit, že podstatná budou pro vyšetřovatele nejenom fakta, která jsou zjištěna objektivně jako hodnověrná, ale i ta, o kterých může činit závěry pouze s určitou mírou pravděpodobnosti – i pravděpodobnostní závěry totiž mají potenciál posunout stupeň poznání směrem ke zdárnému objasnění vyšetřované věci. Kromě toho, jak rovněž upozorňuje J. Pješčak, právě to, že vyšetřovatel bere v úvahu také skutečnosti, které jsou pouze pravděpodobné, odlišuje závěr o vyšetření věci policejním orgánem od závěru učiněného soudem v trestním řízení.⁶⁹ V průběhu celého procesu analýzy a vyhodnocování shromážděného materiálu se vyšetřovatelé řídí pravidly formální logiky.

3.2 Fáze vytyčování vyšetřovacích verzí

V návaznosti na výše popsanou všestrannou analýzu shromážděného materiálu může tedy konečně vyšetřovatel přistoupit k formulaci a vyvození všech reálně možných (nikoliv teoreticky možných) vyšetřovacích verzí.⁷⁰ Na počátku jejich vytyčení nám tedy stojí již zmiňovaný systém faktů, které mají vztah k vyšetřované události.

---

⁶⁸ PJEŠČAK, J. *Vyšetřovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 158-160.

⁶⁹ PJEŠČAK, J. *Vyšetřovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 161-163.

⁷⁰ ŠIMOVČEK, IVAN et al. *Kriminalistika*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7830-343-8. str. 218

Důležité je, že ač se vyšetřovatelé snaží pomocí vyšetřovacích verzí objasnit průběh celé trestné činnosti, praxí se ukázalo jako velmi užitečné vyvozování nejdříve již dříve zmíněných tzv. dílčích vyšetřovacích verzí, které mají za cíl objasnit pouze určitou část vyšetřované události, tak např. pouze motiv trestného činu. Tato dílčí vyšetřovací verze potenciálně posouvá vyšetřování svými závěry k vytyčení kvalitnějších vyšetřovacích verzí o vyšetřované události jako celku.⁷¹

S ohledem na to, že kriminalistická verze se dá také popsat jako „...pravděpodobný závěr o dosud neznámé příčině“⁷², je třeba dbát na to, aby byly vytyčeny skutečně všechny odůvodněné verze, tj. takové, které vychází z navzájem souvisejících, objektivně zjištěných faktů, které se navzájem nevylučují, a které objasňují vyšetřovanou událost. Přitom tyto vyšetřovací verze musí být vytyčeny nezávisle na tom, zda potvrzují nebo vyvracejí domněnku o spáchání trestného činu, nebo zda usvědčují či očišťují určitou osobu jako jeho pachatele.

Vytyčené vyšetřovací verze je třeba vnímat jako určité dynamické modely. V základu těchto modelů jsou úsudky hodnověrné i problematické. U jednotlivých problematických dílčích úsudků pak postupně pomocí prováděných vyšetřovacích úkonů přecházíme od různé míry pravděpodobnosti k hodnověrnosti, a tím se přibližujeme k dovození objektivní pravdy. Některé z těchto úsudků nás přitom přibližují k jejímu dovození poskytnutím odůvodnění existence vyvozených důsledků, jiné slouží k nalezení objasnění faktu.⁷³

3.3 Fáze vyvození důsledků

Jakmile jsou ze strany kriminalistů odůvodněné vyšetřovací verze vytyčeny, může nastat fáze vyvození důsledků. Zjednodušeně řečeno jde o vyvození takových důsledků z vytvořených verzí, které nutně musely v objektivní realitě nastat, pokud vytyčená vyšetřovací verze věrně odráží pravdu o tom, jak vyšetřovaná kriminalisticky relevantní událost proběhla. Ověřením existence těchto důsledků pak dochází k vyloučení či potvrzení pravdivosti konkrétní vyšetřovací verze.

---

⁷¹ PJEŠČAK, J. *Vyšetřovací verze*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. str. 174.

⁷² MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 291.

⁷³ ŠIMOVČEK, IVAN et al. *Kriminalistika*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7830-343-8. str. 216

K ověření pravdivosti těchto důsledků pak orgány činné v trestním řízení využívají jednotlivých neodkladných úkonů v trestním řízení. Pro jejich zápis a organizaci jejich provedení využívají kriminalistického systému Elektronické trestní řízení (ETR).

4 Prověrka a dokazování kriminalistických verzí

Poté, co byly řádně vytyčeny veškeré reálně možné verze, je nutné se dalším postupem dobrat k závěru o pravdivosti jediné z těchto verzí. O tomto postupu se v kriminalistické teorii i praxi hovoří jako o prověrci kriminalistických verzí a tento přímo navazuje na závěrečnou fázi tvorby kriminalistických verzí, tedy vyvození důsledků. V rámci prověrky může rovněž docházet k dalšímu shromažďování materiálu, který napomáhá dalšímu postupu v poznávacím procesu, neboť nová fakta mohou obsahovat informace vedoucí k upřesnění již vytyčených verzí či dokonce k vytyčení verzí dalších.⁷⁴

Prověrkou kriminalistických verzí má docházet myšlenkovou i praktickou činností příslušných osob k prověření existence či neexistence vyvozených důsledků.⁷⁵ Myšlenková činnost v rámci tohoto postupu však probíhá opačně, než v předchozích etapách objasňování kriminalisticky relevantní události, kdy bylo třeba z účinku dovozovat neznámou příčinu, neboť při prověřování verze je naopak třeba uvažovat od příčiny jevu k jeho účinku. Tyto myšlenkové operace v první řadě vedou k určení, jaké konkrétní praktické úkony bude zapotřebí provést k zajištění stop, důkazů a obecně faktů, na jejichž základě bude možné odmítnout některou z vytyčených kriminalistických verzí, pokud dojde ke zjištění, že vyvozené důsledky jsou v rozporu s objektivní realitou. Současně však není možné odmítnout kriminalistickou verzi jen proto, že se nepodařilo nalézt fakta, která by znamenala potvrzení dovozených důsledků. Z pohledu logiky má odmítnutí kriminalistické verze povahu hypoteticko-kategorického úsudku a probíhá formou deduktivního usuzování.⁷⁶

Aby prověrka kriminalistických verzí naplnila svůj účel odmítnutí všech reálně možných, ale nepravdivých verzí a prověření a následného dokázání pravdivosti jediné verze, musí být dodrženy některé základní požadavky.

---

⁷⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 292-294

⁷⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 292

⁷⁶ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 35

Prvním z těchto požadavků je všestranné prověření všech reálně možných vytyčených verzí.⁷⁷ S ohledem na logickou konstrukci kriminalistických verzí a jejich prověřování je zřejmé, že v případě, že se nepodaří správně vytyčit všechny reálně možné verze, nelze ani spoléhat na závěr o pravdivosti jediné na základě odmítnutí ostatních verzí.

Druhý požadavek směřuje k nutnosti a užitečnosti souběžného prověřování verzí, přičemž na souběžnost prověřování verzí by neměl mít vliv stupeň jejich pravděpodobnosti.⁷⁸ Tento požadavek na souběžné prověřování verzí považuji za spíše idealistický, neboť ač jsou kriminalisty prověřovány reálně možné vytyčené verze souběžně, praxe často nedovoluje, s ohledem na limitovanost dostupných finančních prostředků policejních orgánů i s ohledem na omezenost lidských zdrojů, prověřovat méně pravděpodobné verze se stejnou pečlivostí a intenzitou jako ty, které se jeví jako nejpravděpodobnější. Efektivní využití finančních prostředků i lidských zdrojů za současného řádného prověřování kriminalisticky relevantní události může být dosaženo kvalitním plánováním a organizací vyšetřování. V závěrečné kapitole této práce, kde jsou analyzovány z hlediska využití kriminalistických verzí reálné případy, je tento praktický odklon od teorie z jednotlivých případů patrný, neboť je z nich znatelná nerovnováha v rozvržení sil na prověřování jednotlivých verzí a důraz na zaměření se na logicky, a zčásti i intuitivně, nejpravděpodobnější verzi.

Dalším z požadavků, které mají být v rámci prověrky kriminalistických verzí dodržovány, je požadavek podepření závěrů o existenci či neexistenci vyvozených důsledků prověřenými fakty. Stejně jako závěr o pravdivosti jedné jediné verze musí být opřen o hodnověrná zjištění, která potvrzují její správnost, musí být i jednotlivé důsledky o dílčích závěrech, nikoli o verzi jako celku, podpořeny hodnověrnými fakty.⁷⁹

Včasné odmítnutí verzí, které neodpovídají objektivní realitě, je dalším požadavkem při prověřování verzí.⁸⁰ Nabízí se otázka, co v tomto případě znamená ono „včasné odmítnutí“. Z mého pohledu se jedná o takové odmítnutí, které vedlo k zastavení prověřování dané verze ve chvíli, kdy ještě nedošlo na úkor její prověrky k zanedbání, a to zejména časovému, prověřování

---

⁷⁷ PORADA, VIKTOR a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. str. 218

⁷⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS., J., SUCHÁNEK., J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4. str. 23

⁷⁹ PORADA, VIKTOR a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. str. 218

⁸⁰ PORADA, VIKTOR a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. str. 218

jiné verze. S ohledem na to, že kriminalisté jsou v procesu objasňování kriminalisticky relevantní události, a tedy v provádění některých trestněprocesních úkonů, vázání lhůtami vycházejícími zejména z trestního řádu, je třeba, aby k odmítnutí nesprávné verze o skutkovém ději došlo v momentě, kdy ještě nebyla ohrožena úspěšnost prověrky ostatních verzí. Tento požadavek ještě více akcentuje výše uvedený princip souběžnosti prověřování verzí, neboť jen za dodržení tohoto principu lze docílit včasného odmítnutí verzí, které neodpovídají skutečnému průběhu události. Na tomto místě je však třeba poznamenat, že v rámci procesu odmítání jednotlivých verzí se nemusí vždy podařit vyloučit skutečně všechny až na jedinou. V takovém případě se přistoupí k dokazování a až při něm dochází k dalšímu odmítnutí verzí.

Posledním krokem v řádné prověrce verzí je pak právě dokázání vytyčené a prověřené verze prostřednictvím procesních úkonů dle trestního řádu v souladu se zásadou zákonnosti a pomocí řádně opatřených důkazů. Při snaze o dokázání pravdivosti jediné verze dochází opět k posunu ve struktuře logického usuzování, kdy je nutné určit, že systém důsledků vyvozených z verze, odpovídá jen a pouze určité příčině, která byla stanovena jako část skutkového děje v rámci vytyčené verze. Tuto formu úsudku lze vyjádřit takto: „...: *Jestliže vraždu „a“ spáchal „A“, potom musí existovat určitý specifický systém nutných důsledků „alfa“, které jsou s tím nutně a zákonitě spojeny. ... Vyšetřováním bylo zjištěno, že tento systém důsledků „alfa“ existuje. Potom vraždu „a“ spáchal „A“*“⁸¹ Každá z dílčích tezí, na kterých je daná kriminalistická verze postavena, navíc musí být sama o sobě dokázána jako pravdivá, nezávisle na verzi jako celkovém obrazu o objasňované kriminalisticky relevantní události.

V případě, že jsou odmítnuty jen nepravdivé kriminalistické verze, není možné bez dalšího vyvodit závěr, že poslední vytyčená verze je potvrzená a pravdivá, neboť by tyto závěry byly učiněny nepřímou, navíc závěr od následku k příčině nemusí být správný a potvrzení následku není potvrzením příčiny – proto je třeba od prověrky přistoupit k dokázání verze.⁸² Kriminalistickou verzi lze prohlásit za dokázanou jen a pouze za předpokladu, že jednotlivá v rámci vyšetřování zjištěná fakta objasňuje, a že takovéto zjištěné poznatky jsou kategorickými

---

⁸¹ STRAUS, JIŘÍ a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 36-37

⁸² STRAUS, JIŘÍ a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. str. 36

důkazy o pravdivosti vytyčené verze, přičemž rozhodujícím je „...*hodnota, konkrétnost, určitost, neopakovatelnost a vzájemná podmíněnost*“⁸³ shromážděných důkazů.

---

⁸³ MUSIL, J., KONRÁD, Z. A SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9. str. 294

5 Význam kriminalistických verzí a jejich využití v praxi

Závěrem svého zkoumání kriminalistických verzí zaměřím pozornost na dovození a zhodnocení jejich současného významu pro kriminalistickou praxi.

Jak vyplynulo z analýzy předestřené v předchozích kapitolách, kriminalistické verze jako metoda nezaznamenaly napříč lety příliš markantní vývoj, zejména v tom smyslu, že teze předestřené odborníky z oboru kriminalistiky např. v šedesátých letech, příkladmo ty o zásadách tvorby kriminalistických verzí či zásadách prověrky a dokazování verzí, jsou povětšinou platné i dnes. Co se ale s ohledem na technologický pokrok zejména v posledních dvou desetiletích změnilo je práce s verzemi po technické a organizační stránce, zvláště tedy jejich evidence a zaznamenávání úkonů do elektronických systémů (zejména tedy systému Elektronické trestní řízení), možnost využívání informací z databází s celorepublikovým a mnohdy i přeshraničním dosahem, čímž muselo dojít k celkové modernizaci procesu sestavování a zaznamenávání verzí. Podstatnou a neměnnou však zůstává skutečnost, že kriminalistické verze jsou účinným, aktivně využívaným a dosud nepřekonaným nástrojem objasňování trestné činnosti, což se budu snažit ukázat v následující podkapitole rozbořem průběhu vyšetřování reálných případů z praxe.

5.1 Kazuistika

Využití kriminalistických verzí budu tedy v závěru této práce demonstrovat na praktických příkladech z praxe, které jsem čerpala zejména z Kriminalistickým ústavem pravidelně vydávaného časopisu Kriminalistický sborník. Po popisu každého z případů bude následovat krátké hodnocení využití kriminalistických verzí jako metody praktické kriminalistické činnosti.

5.1.1 „Tělo ukryla řeka“ (Kriminalistický sborník 2/2018)

Tento konkrétní případ, o kterém v Kriminalistickém sborníku pojednává článek s názvem „Tělo ukryla řeka“⁸⁴ jsem vybrala k rozboru z toho důvodu, že pachatel vraždy byl usvědčen a odsouzen na základě nepřímých důkazů, což je u zvláště závažných zločinů

---

⁸⁴ MÜLLER, F. *Tělo ukryla řeka*. In. Kriminalistický sborník 2/2018, Praha : Kriminalistický ústav, 2018. str. 26 - 36

spíše výjimečné, přičemž navíc v tomto případě ani nebyl zcela zjištěn způsob provedení vraždy, neboť nebyly nalezeny relevantní části těla oběti. Nadto pachatel v přípravném řízení odmítl vypovídat a v řízení před soudem svou vinu popřel.

Vyšetřování předmětného případu začalo v listopadu v roce 2010 v malém městě nedaleko Plzně, když žena oznámila na Policii ČR, že pohřešuje svého dospělého syna M.F. Poslední, co věděla o výskytu svého syna, bylo, že měl jet do nedalekého městečka na odstavné místo kamionů, kde byla zároveň stavební buňka, která mu sloužila jako kancelář při provozu firmy nákladní přepravy. Zde se měl M. F. setkat s bývalým zaměstnancem L. Z. Současně bylo zjištěno, že když sem měl M.F. namířeno, měl v tašce finanční hotovost ve výši 150.000, - Kč.

Na odstavném místě kamionů na prahu stavební buňky byla nalezena igelitka se záclonkou z kamionu potřísněná krví, obal od telefonu M.F., knoflík od džínů M.F., a dále po důkladnějším ohledání stavební buňky (kanceláře) zevnitř zde bylo nalezeno velké množství krevních stop, krev byla však zjevně pachatelem činu, který se na místě udál, utřena. V návaznosti na učiněné nálezy byly sejmuty pachové stopy z textilií nalezených v igelitce a z obalu od telefonu.

Na základě všech těchto nálezů a informací od osob blízkých M.F. byly stanoveny na počátku vyšetřování čtyři verze:

- 1) Poškozený se stal obětí násilného trestného činu, jehož pachatelem je náhodná dosud neustanovená osoba, nebo stávající či bývalí zaměstnanci firmy, kterou řídil.
- 2) Poškozený se stal obětí násilného trestného činu, jehož pachatelem je osoba z řad rodinných příslušníků.
- 3) Poškozený se stal obětí násilného trestného činu, jehož pachatelem je osoba související s jeho podnikatelskou činností (věřitelé, popř. zainteresovaná třetí osoba).
- 4) Poškozený se stal obětí násilného trestného činu, jehož pachatelem je osoba L. Z., se kterým měl mít poškozený schůzku.⁸⁵

---

⁸⁵ MÜLLER, F. *Tělo ukryla řeka*. In. Kriminologický sborník 2/2018, Praha : Kriminologický ústav. str. 26 - 36

Jako nejvíce pravděpodobná se kriminalistům začala jevit verze, že pachatelem dosud nespecifikovaného násilného trestného činu je L.Z. Zjistili o něm, že jde o osobu s trestní minulostí, neboť se v minulosti dopustil vydírání, spáchaného poměrně sofistikovaným způsobem. Kromě toho bylo zjištěno, že jde o gamblera, a že je povinným v několika exekučních řízeních. Dále bylo z výpovědi osoby jemu blízké zjištěno, že L.Z. začal být od listopadu 2010 méně mluvný a dávat si pozor na to, s čím se komu svěřuje.

Na základě výsledků a dalších operativních úkonů byly vytipovány tři lokality možného úkrytu těla M.F., podle míst, ke kterým měl podezřelý L.Z. nějaký vztah a také podle jeho předpokládaných transportních možností.

V rámci dalších vyšetřovacích úkonů byl zajištěn automobil L.Z. a provedena jeho důkladná prohlídka, kdy byly odebrány otisky pachových stop z kufru i ze sedadel. Na volantu bylo zaznamenáno neúplné spektrum povýstřelových zplodin.

Paralelně s prověřováním vyšetřovací verze, že pachatelem je L.Z., byly prověřovány nové možné vyšetřovací verze, které přicházely do úvahy na základě dalších zjištěných skutečností. M.F. totiž např. udržoval milostný poměr s několika ženami, z nichž některé byly vdané, uvažovalo se tak i o případné mstě ze strany manžela některé z těchto žen.

Významným pro vyšetřování byl nakonec výslech a opakovaný výslech zaměstnance R.Z., který poskytl důležité informace o časovém obrazu vyšetřované události, a později si vzpomněl na významný detail, a sice že když se v den, kdy se M.F. měl setkat s L.Z. na odstavné ploše kamionů, dostavil za M.F. předtím, než se za ním měl dostavit L.Z., dal mu M.F. při předání peněz k podpisu příjmový doklad, na kterém nebylo tehdejší datum (tj. 5. 11. 2010), ale datum 15. 9. 2010.

Později po nahlášení pohřšování M.F. vyklízely sestra a matka poškozeného buňku, která mu sloužila jako jeho kancelář, a zde našly dvě nábojnice.

Dále byly postupně nalezeny některé části těla (končetiny), které byly vyplaveny z řeky Berounky. Části těla byly pravděpodobně před vhozením do vody zatíženy, ale vlivem silného proudu byly vyplaveny. Podle znaleckého zkoumání byly končetiny

odděleny od těla posmrtně. Z nalezených končetin byly rovněž odebrány pachové stopy. Z nálezů částí těla bylo tedy již prokázáno, že M.F. byl usmrcen, a mohly tak být vyloučeny vyšetřovací verze, které pracovaly s teorií, že by poškozený mohl být naživu, např. o únosu poškozeného apod.

V případě byla poměrně extenzivně využita metoda pachové identifikace, kdy v průběhu vyšetřování byly sejmuty a následně porovnány otisky pachových stop, což přispělo k tomu, že byla prioritizována vyšetřovací verze, podle které byl pachatelem vraždy L.Z. Rovněž byly zejména na základě porovnání otisků pachových stop, které nasvědčovaly tomu, že je pachatelem vraždy skutečně L.Z., umožněny domovní prohlídky u L.Z., kde byl nalezen významný důkaz, a to pravděpodobná vražedná zbraň – pistole ČZ vzor 45, ráže 6,35 mm Browning, která byla upravena.

Z případu je patrné, jak některé vyšetřovací metody, které jsou za normálních okolností méně průkazné a samy o sobě by pravděpodobně nebyly dostačující k usvědčení pachatele, mohou vést k nalezení významných důkazů tím, že způsobí, že vyšetřovatelé se díky výsledkům těchto metod rozhodnou některou z vyšetřovacích verzí zkoumat prioritně a věnovat jí nejvíce času i lidských zdrojů, ale naopak i to, jak podstatné je vhodně vytyčit verze hned na počátku vyšetřování. Rovněž je z případu zřejmé, že kriminalisté skutečně dodrželi požadavek souběžnosti prověřování verzí, avšak současně věnovali nejvíce časových i personálních prostředků prověřování verze, která se jim jevila jako nejpravděpodobnější. Takový postup vnímám jako nejvhodnější a nejeefektivnější, když přijde na naplňování požadavků správného prověřování verzí.

5.1.2 „Kdo vraždil na zakázku?“ (Kriminalistický sborník 1/2016)

Další z případů, na kterém jsem se rozhodla demonstrovat využití kriminalistických verzí v praxi, byl rovněž analyzován na stránkách Kriminalistického sborníku⁸⁶. Jedná se o případ z Brna, kde bylo 14. 6. 2010 v pozdních večerních hodinách učiněno ženou oznámení na linku 158, že zaslechla v ulici střelbu a vidí nabourané vozidlo Audi, jehož

---

⁸⁶ FILOUŠ, P., MATOUŠEK, V. *Kdo vraždil na zakázku?* Kriminalistický sborník 1/2016, Praha : Kriminalistický ústav, 2016. str. 24 – 35

řidič nejeví známky života. Policie při dostavení se na místo skutečně našla popsané vozidlo a v něm zastřeleného řidiče. V návaznosti na tento nálezy byly zahájeny úkony trestního řízení pro zvláště závažný zločin vraždy.

Od občanů z ulice a některých z policistů bylo zjištěno, že mrtvým řidičem je bývalý policista z oddělení hospodářské kriminality M.T. Policisté informovali o jeho úmrtí manželku E.T., která byla zprávou o manželově smrti rozrušena a sdělila policistům informace o jejich poslední komunikaci apod. Na místě činu byly zajištěny nábojnice a zlomek jádra střely, dále opodál v lese cigaretové nedopalky, a z travnatého povrchu a stromu v předpokládaném místě výskytu pachatele sejmuty pachové stopy. Ve vozidle byly nalezeny písemné materiály, které nasvědčovaly tomu, že M.T. nepřerušil kontakty s policisty z oddělení hospodářské kriminality a nechal si od nich lustrvat konkrétní osoby. Na těchto listinách chyběl údaj o policistovi, který lustraci prováděl. Kromě toho zde byl nalezen ručně psaný příkaz k domovní prohlídce.

Pitva zemřelého určila jako příčinu smrti průstřel do břicha. Balistický expert určil, že se střílelo ze samopalu a střelba byla vedena přes čelní a levé okno, strategicky, když M.T. musel zpomalit do zatáčky a střelec byl v optimální poloze pro výstřel, čímž se zvýšila pravděpodobnost úspěšného zásahu. V návaznosti na získání těchto informací zjišťovali policisté informace o ztracených a odcizených samopalech v Jihomoravském kraji, avšak toto prověřování nikam nevedlo.

Policíí byl dále vytipován případ, kdy rovněž dosud neznámý pachatel střílel v Brně na rodinný dům jistého P.G., kde tou dobou spala v ložnici jeho dcera, která naštěstí neutrpěla poranění. P.G. měl konflikt s jistým podnikatelem P.B., o kterém se ukázalo, že se v minulosti stýkal rovněž se zavražděným M.T. a měli mezi sebou nevyřešené obchodní spory. Analýza ukázala na shodu mezi střelnou zbraní použitou při střelbě na dům P.G. a při vraždě M.T.

Oznamovatelka L.K. uvedla, že když došli se známým D.S. z autobusové zastávky před dům, viděla vycházet z lesa nad jejich domem vysokého štíhlého muže, který nesl tenký, asi 50 cm dlouhý předmět, a kterého nikdy předtím v sousedství neviděla. D.S. vypovídal stejné informace jako L.K., ale muže neviděl, neboť stál v tu dobu otočený směrem k domu.

Na základě výpovědí svědků, příbuzných a známých M.T. a dalšího shromážděného materiálu z místa činu byly stanoveny následující vyšetřovací verze:

- 1) Vraždu M.T. naplánoval nebo provedl pachatel z okruhu rodiny nebo příbuzných a souvisí se vztahy v rodině (osobní rozpory, majetkové vztahy, nevěra, či další dosud nezjištěné důvody).
- 2) Vraždu naplánoval nebo provedl pachatel z okruhu osob, se kterými M.T. provozoval podnikatelské aktivity, nebo v souvislosti s osobními či majetkovými vztahy jeho firem (nelegální zisky, investice, půjčky atd.).
- 3) Vraždu M.T. naplánoval nebo provedl pachatel z okruhu jeho obchodních a soukromých styků a souvisí se získáváním a předáváním policejních informací, kdy využíval svého bývalého postavení policisty odboru hospodářské kriminality (předávání informací k rozpracovaným osobám).
- 4) Vraždu M.T. naplánoval nebo provedl pachatel z okruhu osob dopouštějících se hospodářské trestné činnosti, se kterými udržoval kontakty a mohl se spolupodílet na páchání trestné činnosti (krácení daní, nelegální zisky, lichva, případně další trestná činnost).⁸⁷

Manželka E.T. vypověděla, že manžel byl u policie 20 let, naposledy u hospodářské kriminálky, v civilu pak byl správce v konkurzním řízení u velké brněnské firmy. Kromě toho vlastnil bagr, který pronajímal, podnikal ve stavební a zprostředkovatelské činnosti a spolupracoval s bratry J.K. a L.K. ve firmě S., kde byl obchodně zainteresován i zmiňovaný podnikatel P.B. V den, kdy byl manžel zavražděn, si s manželkou několikrát volali, měl jet s M.V. na schůzku do Olomouce. Kolem 20:30 jí manžel ještě řekl, že schůzka končí a pojedou domů, pak ale, že se zdrží, že M.V. chce něco projednat. Děti oběti vypověděly, že existovaly spory mezi firmou S. a podnikatelem P.B., který měl okrádat bratry J.K. a L.K., které jejich otec, zavražděný M.T., chtěl řešit. P.B. měl pak okrádat ještě jednatele z firmy E., se kterou syn nevěděl, co měl otec společného, vypověděl ale, že otec překázal P.B., aby mohl provést nějakou finanční transakci, dále také, že podle jeho sestry otec řekl, že jestli se mu něco stane, může za to P.B. Dceři otec dokonce ukázal výhrůžnou SMS od P.B.

---

⁸⁷ FILOUŠ, P., MATOUŠEK, V. *Kdo vraždil na zakázku?* Kriminalistický sborník 1/2016, Praha : Kriminalistický ústav, 2016. str. 28

Vyšetřovatelé v návaznosti na výslechy rodinných příslušníků považovali za možné vyloučit vyšetřovací verzi číslo 1.

Vyšetřovatelé tedy pokračovali výslechem P.B. Ten k věci vypověděl, že věděl, že M.T. pracoval na hospodářské kriminálce, ale neměl s ním obchodní kontakty, neboť nabyl dojmu, že M.T. není férový člověk a nechtěl se s ním stýkat, protože mu údajně vadily jeho metody práce. Měl za to, že dělá v civilu práci policisty bez průkazu. Dle jeho tvrzení ho naposledy viděl v minulém roce. K alibi na den vraždy sdělil, že byl v Brně, protože jeho podnájemník kurdské národnosti mu volal, že část jeho domu je vytopená. Tento podnájemník měl další den narozeniny a tak ho pozval do restaurace na večeři, kde byl asi od 17 do 22 hodin ve společnosti dalších osob, které jmenoval a odkázal na možnost potvrzení těchto informací ze strany personálu restaurace. Dále se měl taxíkem přesunout do hotelu Holiday Inn, kde měl v baru popíjet se známými, zdržet se zde přes půlnoc a pozvat si ženu z pánského klubu, která měla jít s ním a jeho známým A.S. na pokoj. Pak zase, nevěděl v kolik hodin, nechal sebe i své auto odvézt do svého bytu v Brně.

Alibi P.B. bylo prověřeno výslechem osob, se kterými měl být, zaměstnanců Holiday Inn a firmy Autodrink TAXI. Prověřením nebyly zjištěny podstatné rozpory, ale policistům se alibi zdálo okaté a o P.B. se v kriminálních kruzích povídalo, že má dost peněz na to, aby si na „špinavou práci“ někoho najal.

Jak vypověděla rodina oběti, M.T. se v den vraždy setkal s podnikateli bratry M.V. a T.V. a dále R.G., probírali společné podnikatelské aktivity, kriminalisté ale tyto později vyloučily jako možný motiv vraždy. M.V. a T.V. uvedli ohledně schůzky prakticky stejné informace. Po jejím skončení údajně M.T. vysadili na parkovišti v Brně, kde nastoupil do svého vozu. Policisté měli k dispozici výpis jejich telefonních hovorů, ze kterých se ovšem nepodařilo zjistit napojení na podnikatele P.B., nezbavili se však podezření, že bratři záměrně vylákali M.T. na schůzku do Olomouce do večerních hodin, aby si na něj pachatel mohl počkat. R.G. uvedl, že P.B. osobně nezná, ale že ho M.T. nazval „kriplem“ a bál se ho, říkal, že mu vyhrožuje, a další osoba mu sdělila, že měli M.T. a P.B. udělat obchod, a aby se nemusel s M.T. dělit o sto milionů korun, nechal ho zastřelit.

J.D., podnikatel v oboru stavebnictví, vypověděl, že M.T. pomáhal lidem řešit problémy s trestními řízeními spojenými s jejich obchodní činností a za to si bral od lidí peníze.

Policisté provedli analýzu stavu vyšetřování a dospěli k následujícím závěrům. Mezi M.T. a P.B. panovaly napjaté vztahy kvůli nevyřešeným obchodním sporům z působení v jedné firmě a finančního vyrovnání po ovládnutí firmy, dále měli např. spor týkající se pozemků v Praze a další obchodní spory. Z celkové analýzy pak vyplynulo, že jediným, kdo měl zájem na smrti M.T. byl podnikatel P.B. Z důvodu, že na dobu vraždy měl alibi, policisté dospěli k závěru, že není přímým pachatelem, ale vraždu na objednávku pro něj provedla třetí osoba. Snažili se tedy dopátrat, kdo by mohl být najatým vrahem. Policisté se z množství styků rozhodli prověřit tři osoby, a to I.B., T.T. a R.S. I.B. obdivoval P.B. a vypadalo to, že by pro něj udělal cokoli, ale jako možný pachatel byl nakonec vyloučen. Dokreslil ale kriminalistům obraz o „mafíánském“ chování P.B.

Další z prověřovaných osob, T.T., byl v minulosti několikrát soudně trestán pro různorodou trestnou činnost. Ještě během vyšetřování vraždy M.T. byl odsouzen spolu s R.S. za krádež plynového kotle z rodinného domu, který susedil s rodinným domem M.T.

R.S. byl v době prvního výslechu ve výkonu trestu v Rakousku, kde byl vyslýchán prostřednictvím právní pomoci a k vraždě odmítl vypovídat. Choval se velmi nervózně, dožadoval se přítomnosti právníka, ale mezi posledními styky jmenoval kromě jiných i T.T., se kterým se seznámil ve výkonu trestu. Při druhém výslechu uvedl, že M.T. nezná a souhlasil s vydáním svého oblečení a bot k expertiznímu zkoumání. Došlo k porovnání pachových stop z místa činu s pachovým vzorkem osob R.S. a T.T. U stop z místa, kde pravděpodobně stál pachatel, byla zjištěna shoda s pachovým vzorkem osoby R.S. a u pachových stop z nábojnic shoda u T.T. i R.S.

Policie prošetřila další shromážděný materiál, jako nedopalky cigaret, daktyloskopické stopy na nábojnicích, telefon a počítač M.T. nebo toxikologický rozbor obsahu žaludku. Výsledky prověření tohoto materiálu však nepřinesly žádné nové relevantní poznatky.

R.S. vypověděl o krádeži plynového kotle s T.T. v červnu 2010. Podle policistů mohlo jít o účelové přiznání, aby tím mohly být vysvětleny např. pachové stopy a jejich výskyt na místě činu.

Vyšetřování trestní minulosti T.T. a R.S. dovedlo vyšetřovatele až k případu zapálení objektu masokombinátu v Uherském Brodě. Z taktických důvodů se rozhodli v průběhu vyšetřování vraždy M.T. spolupracovat na tomto případě s vyšetřovateli ze Zlínského kraje. Postupně vyšlo najevo, že jeho zapálení si objednal P.B. za úplatu u T.T. a M.R., a bylo zahájeno trestní stíhání M.R. a P.B., kdy P.B. byl v návaznosti na to umístěn do Vazební věznice v Olomouci.

T.T. byl vyslechnut. Vypověděl o seznámení a vztazích s P.B., pro kterého pracoval jako řidič a jako vyhazovač na diskotéce.

V květnu 2012 bylo zahájeno trestní stíhání P.B., R.S. a T.T. pro vraždu M.T. Obvinění nejdříve odmítli vypovídat, potom ale začal vypovídat T.T., který popsal svůj vztah s podnikatelem P.B. a také s R.S., a následně vypověděl, že P.B. se ho měl zeptat, jestli by nesehnal někoho, kdo by rozstřílel auto. T.T. se zeptal R.S. a ten projevil zájem, načež se všichni sešli, P.B. se s R.S. domluvil na detailech a předal mu zbraň. P.B. se vztekal, když ho R.S. informoval, že „je to hotové“, protože zřejmě nechtěl, aby došlo ke smrti M.T. Obviněný P.B. potom vzal R.S. na střelnici, a to proto, aby případně měl jak vysvětlit výskyt povýstřelových zplodin.

Obviněný P.B. spáchal 27. 6. 2012 ve Vazební věznici v Olomouci sebevraždu.

V řízení před soudem se zbylými dvěma obviněnými se mimo jiné řešilo, kdo skutečně na vozidlo střílel. Oba obvinění tvrdili, že střílel ten druhý a pro podpoření svých tvrzení nabízeli soudu rozdílné popisy skutkového děje. Odvolací soud vrátil věc soudu prvního stupně, neboť R.S. změnil svou výpověď a podrobně soudu popsal, jak k vraždě došlo, přičemž podle jeho tvrzení se on měl účastnit pouze na místě činu a pomoci odklidit stopy. V návaznosti na jeho změny ve výpovědi pak byla provedena rekonstrukce na místě činu.

Podle závěru soudu byl však střelcem R.S., T.T. pak celou akci zorganizoval na pokyn podnikatele P.B. Bývalý policista M.T. se ukázal být jedním z členů skupiny, která mezi lety 1998 – 2010 vydírala podnikatele na jižní Moravě.

Jak je z výše provedeného rozboru patrné, v tomto případě byla na počátku vyšetřování vyloučena jedna vyšetřovací verze, ostatní pak prověřovány paralelně. To umožnilo efektivnější postup v rozuzlení podnikatelských vztahů zavražděného M.T. a k poznání, kdo měl motiv k jeho vraždě. Rovněž je zde patrný vývoj vyšetřovacích verzí, kdy docházelo k postupnému rozplétání propojení mezi podnikateli a jejich ilegálními aktivitami, které hrály klíčovou roli v determinaci, kdo mohl mít motiv k vraždě M.T.

5.1.3 „Dokonalé znásilnění...“ (Kriminalistický sborník 2/2017)

Dalším z případů, které jsem se rozhodla pro účely této práce zkoumat, je tentokrát případ vyšetřování zločinu znásilnění, který se měl stát na Slovensku. Při získávání informací o případu jsem opět čerpala z informací uvedených v časopise Kriminalistický sborník.⁸⁸

Případ se měl odehrát v dubnu 2014, kdy se mladá žena se svou matkou dostavila na policejní stanici podat trestní oznámení. Oznamovatelka, D.F., které v době údajného spáchání trestného činu bylo 16 let, uvedla, že byla znásilněna dvěma muži, kteří ji z ulice zavlékli do auta a odvezli na neznámé místo, když byla na cestě z baru, kde byla ten večer se dvěma kamarádkami. V návaznosti na toto oznámení bylo zahájeno trestní stíhání pro zločin znásilnění v jednočinném souběhu se zločinem omezování osobní svobody.

Poškozená se nechala vyšetřit lékařem, přičemž prohlídkou byly na jejím těle nalezeny zranění v podobě čerstvých podlitin na kolenech a škrábanců na zádech. Při prohlídce byl odebrán vzorek výtoku z pochvy k dalšímu kriminalistickému zkoumání.

---

⁸⁸ ORENDÁČ, O. *Dokonalé znásilnenie...* Kriminalistický sborník 2/2017, Praha : Kriminalistický ústav, 2017. str. 62–66

Při výslechu poškozená uvedla, že byla v baru se dvěma kamarádkami, když jí kolem jedné ráno volala matka a chtěla vědět, kde je, načež jí poškozená D.F. odpověděla, že už je na cestě domů. Po cestě domů, když přešla přes městský park a ocitla se u silnice, zastavilo u ní auto, uvedla, že zřejmě černý Volkswagen Passat kombi, ze kterého vystoupili dva muži a začali ji přesvědčovat, aby se s nimi šla bavit. Třetí muž seděl za volantem. D.F. jim řekla, že se s nimi bavit nepůjde a chtěla pokračovat v cestě domů, načež jí měli dva muži násilím vtáhnout do auta. Pachatelé poškozenou dle její výpovědi zavezli na opuštěný pozemek, kde si všimla po pravé straně vysokého pletiva, stavebních buněk a odstavených nákladních automobilů. Poškozená byla pachateli odvedena do jedné ze stavebních buněk, kde byl jen stůl a postel. Jeden z pachatelů na poškozené vykonal soulož, druhý z pachatelů poškozenou držel a třetí celé situaci přihlížel. Dále poškozená vypověděla, že potom, co pachatel ejakuloval, se oblékl a všichni tři opustili buňku a nechali poškozenou na místě. Ta slyšela startovat a odjíždět auto, po chvíli se oblékla a vyšla ven. Byla tma, tak šla poškozená kolem plotu, až v něm našla díru, kterou se dostala ven z objektu. Dále se jí podařilo najít benzinovou čerpací stanicí, kterou znala, a odkud se pěšky dostala do místa svého bydliště. Poškozená nikomu nic neřekla, až když se jí matka ráno ptala, proč přišla domů tak pozdě a proč má tak špinavé oblečení, jí měla sdělit, že byla znásilněna. Poté šla společně s matkou na policii.

Na základě výslechu poškozené byly stanoveny vyšetřovací verze:

- 1) Pachatelé jsou zákazníci z baru, kde poškozená pila, kteří poškozenou viděli a čekali na to, až půjde domů.
- 2) Pachatelé jsou osoby, které se už v minulosti dopustily obdobného trestného činu a nepochází z města, kde k trestnému činu došlo.
- 3) Místo činu je staveniště nebo provozovna firmy, kde jsou zaparkované pracovní stroje, je ohrazené a pravděpodobně není hlídané.
- 4) Skutek si poškozená vymyslela.⁸⁹

K první verzi byly vyslýchané osoby nacházející se předmětný večer v daném baru, ty ale byly, i s pomocí poškozené, postupně všechny vyloučeny jako potenciální pachatelé, takže první verze byla odmítnuta.

---

⁸⁹ ORENDÁČ, O. *Dokonalé znásilnenie...* Kriminologický sborník 2/2017, Praha : Kriminologický ústav, 2017. str. 64

K druhé verzi prováděli vyšetřovatelé lustrace v evidencích a databázích a snažili se nalézt skutky s obdobným modem operandi, avšak opět neúspěšně.

Ke třetí verzi byly vyšetřovateli vytipovány objekty v okolí v dojezdové vzdálenosti 10 – 15 minut dle výpovědi poškozené, které by odpovídaly jejímu popisu. Nepodařilo se jim však žádný objekt, kde by k popsánému skutku mohlo dojít, nalézt.

Poškozená rovněž popsala pachatele, kteří byli podle ní sportovně oblečení a měli atletické postavy, pomohla také sestavit policejní identikit pachatele, který ji měl znásilnit.

Navzdory poměrně přesným informacím od poškozené se pachatele ani místo činu nepodařilo vypátrat, načež kriminalisté opět přistoupili k podrobnějšímu výslechu svědků. Na žádost policistů se měli svědci i poškozená pokusit sestavit časovou osu dvou dní, mezi kterými se měl skutek odehrát.

Byly vyslechnuty obě kamarádky poškozené, se kterými měla trávit večer předtím, než mělo dojít k jejímu násilnému vtažení do auta a následnému znásilnění. Obě svědkyně shodně uvedly, že D.F. v baru pila alkohol a bavila se i s jistým D.G. Obě rovněž uvedly, že bar opustily společně okolo 23:40 hod. a domů dorazily každá okolo 00:10 hod. Poškozená dle jejich výpovědi ještě zůstala s D.G. u blízkého parku a domů se s nimi z baru nevydala.

V návaznosti na jejich výpovědi tak došlo k výslechu D.G. Jeho výpověď se shodovala s výpověďmi předchozích svědkyň v tom, že někdy před půlnocí postával s D.F. u parku a povídal si s ní. Dále uvedl, že si zavolal taxi domů, do kterého nasedl společně s kamarády a kam si k nim přistoupila i D.F., která se se slovy, že ještě nechce jet domů, nechala vysadit společně s D.G. a jeho kamarády, cca 5 km od místa, kde měla být vtažena do auta neznámými muži, a řekla, že půjde pěšky domů. Jízdu taxíkem i přítomnost dívky potvrdil i později vyslechnutý taxikář.

Po provedených výsleších bylo zřejmé, že ve výpovědi poškozené a výpovědích jednotlivých svědků jsou značné rozpory. Stále však vyšetřovatelé neměli dostatek materiálu pro vyloučení verze o znásilnění, a pracovali tak i s verzí, že poškozená byla

skutečně znásilněna, ale skutek se odehrál jinak, než ho kriminalistům popsala. Tomu, že se na poškozené někdo násilí dopustil, nasvědčovaly zejména zranění na jejím těle.

Kriminalistická expertíza provedená na jedenácti zajištěných předmětech zjistila přítomnost biologického materiálu pouze poškozené. Látka odebraná při lékařské prohlídce poškozené nebylo sperma a krev nalezená na oblečení odpovídala DNA profilu poškozené. Výsledky tohoto zkoumání přiblížily v kontextu předchozích zjištění z výpovědi svědků dále kriminalisty k potvrzení domněnky, že čtvrtá vyšetřovací verze, podle které si poškozená znásilnění vymyslela, je pravdivá.

Na základě všech těchto zjištění bylo přistoupeno ke konfrontaci D.F. s výsledky vyšetřování. Ta hned na počátku dalšího výslechu uvedla, že si celou událost vymyslela a k žádnému znásilnění nedošlo. Důvodem jejího jednání byl strach z reakce matky na to, že přišla domů velmi pozdě a opilá. Proto, když na ni matka začala křičet, kde byla tak dlouho, vymyslela si příběh o znásilnění. Modřiny, krev a špínu na oblečení měla proto, že několikrát během své cesty pěšky domů z důvodu podnapilého stavu upadla.

Znalec ve znaleckém posudku vypracovaném pro účely trestního řízení posoudil osobnost D.F. jako emocionálně i sociálně nedosahující jejího věku, uzavřenou a přecitlivělou. Ve vztahu s matkou jí dle znalce chyběla matčina dostatečná pozornost, kterou se snažila vynahradit si získáním pozornosti svého okolí. Trestní stíhání pro zločin znásilnění v jednočinném souběhu se zločinem omezování osobní svobody tak bylo zastaveno. Poškozená D.F. byla naopak obviněna z přečinu křivé výpovědi a křivé přísahy, neboť navzdory poučení o následcích křivé výpovědi úmyslně uváděla nepravdivé informace.

Výše uvedený případ jsem se rozhodla zpracovat z toho důvodu, že je z něj jasně patrná nutnost náležitého vytyčení všech reálně možných kriminalistických verzí, která byla napříč touto prací mnohokrát akcentována. Kriminalisté, kteří se na objasňování tohoto případu podíleli, se potýkali od počátku s velmi závažnými obviněními a potenciálně nebezpečnými pachateli, vyhodnotili však situaci správně tak, že si uvědomili, že veškeré informace nasvědčující spáchání trestného činu údajnými pachateli měli zatím pouze od poškozené, a reálnou možností tak byla právě nakonec dokázaná verze o tom, že skutek se ve skutečnosti vůbec nestal. Dále z něj rovněž byla patrná schopnost kriminalistů

včas, ne však předčasně, odmítnout verze, které se ukázaly být v rozporu s objektivní realitou.

Závěr

Kriminalistické verze jsou nenahraditelnou a neodmyslitelnou součástí procesu objasňování kriminalisticky relevantní události. Cílem této práce bylo popsat kriminalistické verze jednak jako metodu praktické kriminalistické činnosti využívanou v rámci prověřování a vyšetřování kriminalisticky relevantních událostí, tak jako teoretickou myšlenkovou logickou konstrukci, k jejíž tvorbě dochází za účelem překlenutí dočasného nedostatku dostupných informací o objasňované věci.

V první kapitole jsem se zaměřila na důkladný rozbor pojmu kriminalistické verze, nejprve skrze systematické zařazení v rámci kriminalistiky jako vědy. Analýzou cílů kriminalistiky a systému jejich metod bylo potvrzeno, že kriminalistické verze lze systematicky zařadit mezi metody kriminalistické praxe.

V rámci další snahy o vymezení kriminalistických verzí byla věnována pozornost v odborné literatuře často opakovanému, mohlo by se říct až stěžejnímu, pojmu definice, a to výrazu hypotéza. V této podkapitole jsem se zaměřila na rozklíčování obsahu tohoto pojmu po stránce, v jaké jej vnímáme v běžné řeči a komunikaci, ale zejména také po stránce vědecké a výzkumné, a to ve snaze o nalezení jeho významu pro definování kriminalistických verzí. Vzájemným připodobňováním, ale i hledáním rozdílů mezi hypotézou a verzí jsem dospěla k závěru, že pokud pojem hypotéza použitý v rámci definice kriminalistické verze jako logické konstrukce bude vykládán v jeho zjednodušeném smyslu, tak, jak je vnímán v běžné řeči, nelze takovému jeho využití nic vytknout. Pokud by však naopak byl vykládán v jeho smyslu původním a vědeckém, lze v takovém jeho využití shledávat jistou nepřesnost, vzhledem k předestřeným rozdílům mezi oběma pojmy. Vzhledem k uvedenému jsem se tak ve své práci přiklonila spíše k definici kriminalistických verzí bez opory v pojmu hypotéza.

Zkoumání pojmu pak pokračovalo analýzou definic v odborné literatuře napříč zdroji od různých autorů z různých období vývoje kriminalistiky, datujícími se až k šedesátým létům minulého století, ale i zdroji z posledních let. Jak se z tohoto zkoumání ukázalo, klíčový obsah definice zůstává v podstatě nezměněn, liší se však v některých případech přístup autorů. Cílem této podkapitoly bylo mimo jiné hodnotit jednotlivé definice a poskytnout i na základě předchozího zkoumání pojmu vymezení vlastní. V rámci této podkapitoly jsem dospěla

k následující, dle mého názoru nevhodnější, definici kriminalistických verzí: Kriminalistické verze jsou metodou kriminalistické praktické činnosti, která má význam zejména z hlediska organizace a plánování prověřování a vyšetřování, využívanou napříč celým procesem objasňování kriminalisticky relevantní události, jejímž základem je myšlenkovým procesem vytvořená logická konstrukce o formách spojení a příčinách jednotlivých jevů, vycházející z informací dostupných ze shromážděného materiálu, která má vést k získání informací nových a nakonec prostřednictvím vyvracení některých verzí a potvrzováním jiných odhalit objektivní pravdu o skutkovém stavu vyšetřované události.

Moderní kriminalistickou metodou s obdobným cílem, jejíž aktivní využívání v České republice se stalo aktuálním až zhruba v posledních dvou desetiletích, je behaviorální analýza. Srovnání této metody s metodou tvorby kriminalistických verzí byla věnována pozornost v poslední podkapitole první kapitoly. Z mého pohledu může být behaviorální analýza užitečným podpůrným nástrojem k tvorbě kriminalistických verzí, který může mít potenciál pomoci kriminalistům k doplnění informací při vytváření verzí, ale zvláště pak v rámci fáze prověřování a dokazování verzí. Bude zajímavé do budoucna sledovat vývoj této metody a její uplatnění v kriminalistické praxi na našem území v následujících letech.

V návaznosti na detailní rozebrání samotného pojmu kriminalistických verzí jsem považovala za vhodné předebrat některá z teoretických dělení kriminalistických verzí, alespoň dle kritérií, které jsem považovala za nejpodstatnější. Druhy kriminalistických verzí jsem tak ve druhé kapitole, vycházejíce z odborné literatury, rozdělila dle kritéria sféry činnosti, v níž se verze uplatní, na verze pátrací, operativně pátrací, vyšetřovací a soudní, a dále dle kritéria obsahu, na obecné a dílčí verze a verze ke znakům skutkové podstaty trestného činu. Zvláštní pozornost byla v rámci této kapitoly věnována tzv. typickým verzím, které jsou vytvářeny v rámci kriminalistické teorie na základě statistických údajů o četnosti výskytu některých typických znaků a stop v určitých vyšetřovacích situacích a mají svůj nezanedbatelný význam pro situace, kdy se orgány činné v trestním řízení potýkají s nedostatkem výchozích informací o objasňované události.

Předpokladem správného praktického uplatnění metod v jakémkoli vědeckém oboru je dobrá teoretická připravenost. Proto je vhodné při tvorbě kriminalistických verzí postupovat dle zavedených postupů, které byly osvědčeny mnohaletou praxí. Právě těmto postupům byla věnována třetí kapitola této práce, která měla za cíl popsat fáze tvorby kriminalistických verzí.

Odbornou literaturou popsané etapy tvorby kriminalistických verzí se napříč lety příliš nezměnily a dá se říct, že s jistými odchylkami, souvisejícími s rozvojem informačních technologií, jsou v praxi využívány dodnes. První fází, která je základem úspěchu pro vytvoření všech reálně možných verzí, je shromažďování relevantního materiálu. Dobrý kriminalista by měl být schopen dokázat na základě svého vzdělání a předchozí praxe určit, který materiál je pro věc podstatný, a rovněž kdy je shromážděných informací o objasňované kriminalisticky relevantní události dostatek, tak, aby bylo možné přejít k následujícím fázím tvorby verzí, a to analýze a třídění shromážděného materiálu a následně k samotnému sestavení vyšetřovacích verzí. Je samozřejmě důležité neopomenout materiál, který je relevantní, z mého pohledu je však neméně důležité vyhnout se sběru přemíry nadbytečného materiálu, který by mohl snížit efektivitu vyšetřování a zvýšit jeho náročnost po stránce časové, finanční, i po stránce zajištění lidských zdrojů. Poslední fází tvorby kriminalistických verzí, o které bylo ve třetí kapitole pojednáno, je fáze vyvození důsledků. Ta je předpokladem možného navázání další etapy práce s verzemi, a to prověřování a dokazování verzí.

Prověřování a dokazování verzí pak bylo předmětem další, tj. čtvrté, kapitoly. Prověřování i dokazování verzí jsou nezbytné procesy na cestě k možnosti následného vedení trestního řízení. Účel prověrky verzí navazuje na závěrečnou fázi tvorby verzí a je jím prověření existence z verze vyvozených důsledků. Struktura logického dovozování se u prověřování verze oproti její tvorbě mění, neboť kriminalisté musejí uvažovat od příčiny jevu k jeho účinku. Prověrka verzí je rovněž nezbytná k určení následných vyšetřovacích úkonů. Aby bylo možné proces prověřování považovat za řádně provedený, je třeba dodržet určité teorii formulované požadavky, a to konkrétně zajistit všestranné a souběžné prověření všech reálně možných verzí, tak, aby se získané závěry opíraly o prověřené fakty, a to za současného včasného odmítní verzí, které neodpovídají objektivní realitě. Dokázání verze pak spočívá v nalezení dostatečného množství materiálu a důkazů o pravdivosti jedné jediné vyšetřovací verze, a to prostřednictvím zákonným způsobem provedených procesních úkonů dle trestního řádu.

Závěrečná kapitola této práce se pak věnovala tématu praktického významu kriminalistických verzí a rozpracování jednotlivých skutečných případů z praxe, s cílem ukázat na těchto případech využití kriminalistických verzí v praxi. Z prvního zpracovaného případu, pojednávajícího o vraždě faktického provozovatele firmy jejím zaměstnancem, který byl usvědčen na základě nepřímých důkazů, byla patrná souběžnost prověřování verzí s důrazem na

věnování největší pozornosti verzi jeví se jako nejpravděpodobnější. Zároveň bylo z tohoto případu zřejmé, jak mohou kriminalistické verze vnášet smysl do zdánlivě bezvýznamných informací, či napomoci vést vyšetřování správným směrem i na základě informací s prvotně nízkým stupněm hodnověrnosti.

Druhý ze zpracovaných případů se věnoval procesu objasňování vraždy bývalého policisty, kterou provedli na objednávku jistého podnikatele, se kterým měl spory, dva pachatelé. Tento případ byl vybrán zejména pro jeho názornost, co se týká postupného odmítání verzí, včasného vyloučení jedné verze a paralelního prověřování verzí zbývajících, a rovněž co se týká stanovování verzí ke znakům skutkové podstaty, konkrétně tedy subjektu trestného činu.

Třetí zpracovaný případ pak přiblížil vyšetřování údajného znásilnění, které mělo být provedeno dvěma pachateli na nezletilé ženě, které se ovšem prokázalo být vymyšlené. Z tohoto případu byla zjevná nutnost pečlivého vytyčení všech reálně možných verzí a opět i nezbytnost včasného odmítnutí verzí, které jsou v rozporu s objektivní realitou.

Závěrem je tedy možné uvést, že tvorba kriminalistických verzí jako metoda kriminalistické praktické činnosti je v dnešní době orgány činnými v trestním řízení stále aktivně využívána. Její podoba se napříč lety zásadním způsobem nezměnila, co se však změnilo, jsou její prováděcí prostředky, konkrétně tedy systém evidence a zaznamenávání úkonů. Celkově práce s verzemi po technické a organizační stránce zaznamenala modernizaci, zapojení využití technických prostředků, tvorbě verzí např. napomáhá i zpřístupnění různých evidencí, spolupráce policejních orgánů napříč republikou, ale i mezi jinými státy.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

Knižní publikace

- HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-803-1.
- HOFMANOVÁ, J. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha : Jaroslav Hofman, 2010. 978-80-904379-0-6.
- KONRÁD, Z., a další. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-869-3.
- KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.
- MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.
- NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004. ISBN 80-7317-036-1.
- PJEŠČAK, J. *Vyšetrovacie verzie*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965.
- PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9.
- PORADA, V., STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistika : (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0.
- PORADA, V. a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3.
- RYBÁŘ, M. *Základy kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1.
- STRAUS, J., VAVERA, F. *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, ISBN 978-80-7380-258-5.
- STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
- SVOBODA, I. a kolektiv. *Kriminalistika*. Ostrava : Key Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259-4.

- ŠIMOVČEK, I. et al. *Kriminalistika*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7830-343-8.

Odborné články

- ALEXANDR, H. *Možnosti a hranice operativní analýzy případů*. In. Kriminalistický sborník 1/2004, Praha : Kriminalistický ústav, 2004. str. 52–56
- FILOUŠ, P., MATOUŠEK, V. *Kdo vraždil na zakázku?* Kriminalistický sborník 1/2016, Praha : Kriminalistický ústav, 2016. str. 24–35
- HOFMANOVÁ, J. *Trestný čin a možnosti jeho poznání*. In. Kriminalistický sborník 1/2004, Praha : Kriminalistický ústav, 2004. str. 47–51
- MÜLLER, F. *Tělo ukryla řeka*. In. Kriminalistický sborník 2/2018, Praha : Kriminalistický ústav, 2018. str. 26–36
- ORENDÁČ, O. *Dokonalé znásilnenie...* Kriminalistický sborník 2/2017, Praha : Kriminalistický ústav, 2017. str. 62–66
- PRERAD, V. *Teorie modelování a vyšetřovací verze*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982.
- TAUCHEN, J., *Ján Pješčak – portrét zakladateľa československej kriminalistiky, slovenského politika alebo zločince 50. let?* In: Historia et Theoria Iuris (Reflexie dejín v práve. Venované 70. narodeninám prof. Jozefa Beňu), Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2019, roč. 11, Supplement, ISSN 1338-0753
- WOLF, H.-J. *K podstatě kriminalistických verzí - diskusní příspěvek*. In. Aktuální otázky současného vývoje kriminalistických metod. Praha : Univerzita Karlova, 1982.

2. Seznam použitých právních předpisů

- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Kriminalistické verze

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem kriminalistických verzí jako součástí kriminalistické vědy a metodou kriminalistické praktické činnosti. Cílem této diplomové práce je poskytnout důkladné vymezení definice a podstaty kriminalistických verzí, popsat jejich druhy, tvorbu, proces prověrky a dokazování verzí a v neposlední řadě ukázat na reálných případech jejich praktický význam a využití. V práci jsou využity metody deskriptivní analýzy, komparace a výkladu.

V první kapitole diplomové práce je detailně zkoumán samotný pojem kriminalistických verzí, a to nejprve prostřednictvím jeho systematického zařazení a následně analýzou jeho definice předestřené některými významnými osobnostmi kriminalistiky. Dále se první kapitola věnuje krátkému rozboru pojmu hypotéza a jeho významu pro kriminalistické verze. V rámci dalšího zkoumání pojmu se pak práce věnuje i porovnání metody tvorby kriminalistických verzí s behaviorální analýzou jako metodou sestavování profilu pachatele.

Předmětem druhé kapitoly práce jsou pak možné způsoby dělení kriminalistických verzí a jejich jednotlivé druhy. Pozornost je zaměřena i na typické verze.

Třetí kapitola této práce se pak zabývá procesem tvorby kriminalistických verzí po jejich jednotlivých fázích. Tato kapitola práce se blížeji dotýká některých praktických aspektů souvisejících např. s rozpoznáváním relevance shromažďovaného materiálu o kriminalisticky relevantní události či řádném způsobu jeho zajištění.

Navazující kapitola se pak soustřeďuje na problematiku prověrky a dokazování verzí, jako nezbytnými součástmi práce s kriminalistickými verzemi pro jejich využitelnost v rámci trestního řízení.

Závěrečná kapitola diplomové práce pak již obsahuje pojednání o praktickém významu kriminalistických verzí a rozbor reálných případů z praxe, které by měly poukazovat na různorodé aspekty využívání kriminalistických verzí v praxi, ve snaze poukázat na výhody i různá úskalí aplikace této metody.

Klíčová slova: kriminalistické verze, kriminalistická praxe, vyšetřování

Investigative hypothesis

Abstract

This thesis deals with the topic of investigative hypothesis as a part of criminalistic science and a method of criminalistic practice. The aim of the thesis is to provide a thorough definition and essence of investigative hypothesis, to describe their types, creation, process of verification and proving of versions and last but not least to show their practical significance and use on real criminal cases. The thesis uses the methods of descriptive analysis, comparison and interpretation.

In the first chapter of the thesis, the concept of criminalistic versions itself is examined in detail, first through its systematic classification, then through an analysis of its definition put forward by some of the most important figures in criminalistics. Furthermore, the first chapter is devoted to a brief analysis of the concept of the term hypothesis and its relevance to investigative hypothesis. The thesis then goes on to explore the concept further by comparing the method of creating investigative hypothesis with behavioural analysis (criminal profiling) as a method of constructing a profile of an offender.

The subject of the second chapter of the thesis is then concerned with the possible ways of dividing investigative hypothesis and their different types. A part of this chapter is also focused on typical hypothesis.

The third chapter of this thesis then deals with the process of creating investigative hypothesis and the individual stages of their creation. This chapter of the thesis touches more closely on some practical aspects related, for example, to recognizing the relevance of the collected material about a criminally relevant event or the proper way of securing it.

The following chapter then focuses on the issues of verification and proof of hypothesis, as necessary components of working with investigative hypothesis for their usability in criminal proceedings.

The final chapter of the thesis contains a discussion of the practical significance of investigative hypothesis and an analysis of real criminal cases, which should point out the various aspects of the use of investigative hypothesis in criminal practice, in an attempt to highlight the advantages and various pitfalls of the application of this method.

Key words: investigative hypothesis, criminalistic practice, investigation